

ERDÉLYI GAZDA

AZ
ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ

ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

(irodaja: Kolozsvár, Petőfi-utca 7. szám, földszint. Telefon: 158. szám. Levélcím: Erdélyi Kereskedelmi Társaság, Kolozsvár, Petőfi-u. 7. sz. Sürgönycím: Erdélyi Gazda, Kolozsvár.)

Célja: Az erdélyrészi gazdaközönység támogatása minden beszerzési és eladási ügylet alkalmával, evégből:

Elvállal gazdaktól jövő megbízásokat minden mezőgazdasági termény, állat stb. eladására, valamint bármely mezőgazdasági gép, anyag, vagy szükséglet beszerzésére.

Nagy súlyt helyez arra, hogy a gazdaközönseget a legjobb minőségű vetőmagokkal ellássa.

Birtokeladás és vétel, jelzálog, biztosítás és más, birtokosokat érdeklő ügyletekben, tájékozóul, közvetítőül, esetleg megbízottként működik.

Gazdákkal szemben eljárásaiért és ténykedéseiért, munkadíjat fel nem számít.

A társaság gazda-feleinek minden megbízás, vagy ügylet alkalmából a legmagasabb kedvezményeket nyújtja.

Levélbeli, sürgönyi, telefon, vagy személyes tudakozódásra a társaság azonnal díjmentes kimerítő választ és felvilágosítást ad.

Tiszta jövedelméből az Erdélyi Gazdasági Egyletnek és az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesületnek, azok nyugdíjalapjai javára 5-5⁰/₁₀-ot ad.

Ezen intézménnyel kapcsolatban fennáll és ugyanott mindenkor megtekinthető az

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLITÁSA,

(mintaraktár)

melynek keretében a legelsőrangú hazai szőlő gyárak összes készítményei láthatók.

Yármos ökrök és tinók eladására és vételére szóló megbízások azonnal direkt forrásokból, eszközöketnek Sertések, juhok stb. eladására szóló megbízások díjmentesen és gyorsan bonyolítottatnak le

Olomzárólt első minőségű erdélyi loher és lucserna mag!
Hanna arpa és Dindár sab, eredeti, kiváló szép!
Kicinatra minők.
Talamizselő eszközök és vetőgépek! Olajok!
Legmagasabb kedvezmény az árakban!

576

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, ön-működő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és

egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

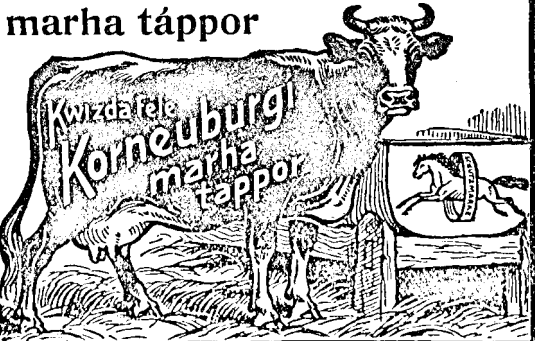
Electromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

(969.)

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve

KWIZDA féle Korneuburgi marha táppor

Etrend szor lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legtöbb istállóban használatban van étvágy - hiány s rossz emésztésnél, a tej javítására és a tehének tejelőképességének fokozására, csontöréseknél. - 1¹/₂ doboz ára 1 korona 40 fillér, 1¹/₂ doboz 70 fillér. Csak a lenti védjeggyel valódi. Kapható minden gyógyszerertárban és gyógyszerkereskedésben. Főraktár: Kwizda Ferencz János, es. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bolgár lejedelmi udvari szállító, körületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett.

932. I.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

836

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával	400.000— K
Alapítványok	1268.080— e
Tartalékok	111.053 60 e

Összesen 1,779.133 60 K.

Első évi felesleg 90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módozatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díj arányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4⁰/₁₀-os díjvisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

az igazgatóság.

DR. WÁGNER ÉS TÁRSAI

egyesült gyárak, mint betéti társaság.

Budapest, IX. Tinódy-u. 3.

Bécs XVIII.

Ajánlják fölülmulhatatlan

BORSZIVATTYUIKAT,

szabadal. „UNICUM“ phylloxera fecskendőiket

és az összes

1000

PINGZEFELSZERELÉSI CZIKKEKET,

legolcsóbb árak mellett, a legmegbízhatóbb kivitelben.

Első bpesti stanniol és fémkupakgyár
hazánkban új iparág.**Jégyártó- és hűtőgépek.**

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Tölgyvetőmakkot

megbízható minőségben szállít

Faragó Béla

gőzüzemre berendezett magpergető gyára

Zala-Egerszegen.

Minden kiállításon kitüntetve, legutóbb Pozsonyban

aranyéremmel és elismerő oklevéllel.

!!Több száz elismerő nyilatkozat!! 991.

Rác Györgya Telecska magaslatán fekvő Jolánföldi szőlőtelepén és kertészetében, Kula, Bácsmegye kapható: **szokványminőségű gyökeres és sima szőlőoltvány, amerikai és európai szőlővessző, gyümölcs és útszéli fák.****Maclura aurentiaca**

a legjobb élősövény és Gleditsia élősövény. 992.

Árjegyzéket küld az intézőség.

Gyümölcsfáinkat

permetezzük enyhe téli napokon, de legkésőbb kora tavasszal, a rügyfakadás előtt erős

1 $\frac{1}{2}$ —2,0^o os**Kénmájoldattal.**

A kora tavasszal való permetezés Németországban, Hollandiában, stb. már régebben szokásos. Azt a hasznát tapasztalták ennek, hogy ily módon a fákön és azok repedéseiben kitelelő, a gyümölcsstermést tönkretévő különböző gombákat, hernyókat és rovarokat már téli alakjukban, csirájukban semmisítjük meg és így ezek a kártékony ellenségek föl se léphetnek. Természetes, hogy az évi gyümölcsstermés ezáltal sokkal nagyobb és épebb, egészségesebb lesz.

A Kénmájoldat

nem csupán a gyümölcsfák permetezésére, hanem a szőlő oidium (lisztharmat) betegsége ellen is a legkitünőbb szer.

A Kénmáj 1 $\frac{1}{2}$ kilos csomagokban kerül forgalomba s kilójának ára 64 fillér.

A szőlő peronoszpóra betegsége ellen használjuk a

Kecskeméti por

nevű országszerte ismert és elismert jószágú permetező anyagot.

A Kecskeméti por 600 grammos csomagokban kerül forgalomba. Csomagjának ára 48 fillér. 1001

Használati utasítást ingyen és bérmentve küld

Mayerfi Zoltán

KECSKEMÉTEN.

E l a d ó tenyészkoca.

2 drb.

Czim G. G. alatt a

Poland Kina

kiadóban.

(x)

Árpa-eladás!

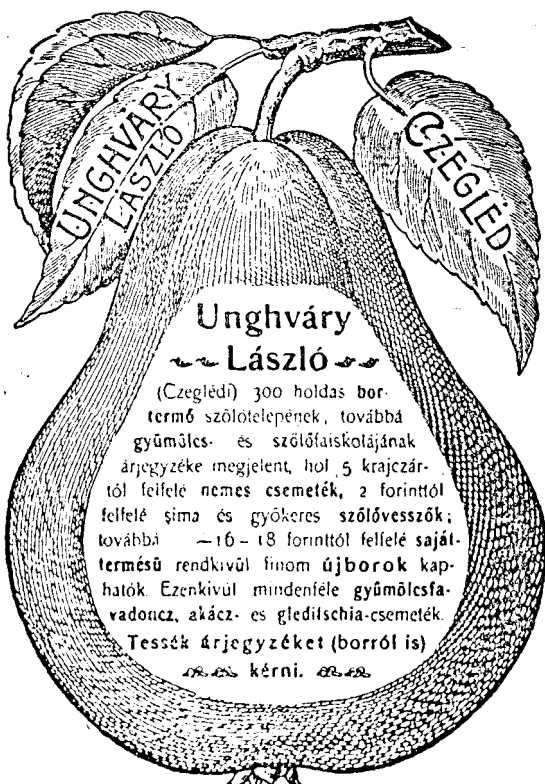
A t. gazdaközönség b. figyelmébe ajánlom

kitünő faj-árpámat**vetési célra,**melyet — kis mennyiségben is — míg a készlet tart **à 7 frt 100 kilónként** az itteni vasuti állomásnál adhatok.Kivánatra *mintát* küldök.**Deutsch Salamon**

Maros-Ludas.

996.

Telephon szám 4.

Megvételre kerestetik

egy 165 cmtr, vagy még magasabb fekete, pej vagy sárga színű hágóképes, erős alkatu

félvér mén

Czim :

Uradalmi Jóságigazgatóság

Ladamos,

Alsó-Fehérmegeye.

999.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFLUTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük az előfizetési dijak beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A pálinkakérdés. I. (é.)	85
A romániai gazdasági életet érintő kormányintézkedésekről. II. Gaál Gyula.	86
Új tenyészirány. Incze Manó.	87
Az ugarról. Br. Kemény József.	88
Gőzgépközelés. Ross Nándor.	88
Mivel pótolható az alomszalma legcélszerűbben? Dióssy Imre.	89
Kisebb szakközlemények.	89
Irodalmi szemle:	
Könyvszemle. Zymologus. — Jaskó Géza.	90
Egyleti élet:	
Közyűlési meghívók.	90
Vegyes közlemények	90
Hirdetések.	

**Jobb és
megbízhatóbb
magvakat**

nem is ajánlhatunk, mint
a minők 29 év óta

Mauthner Odön

esász. és kir. udvari mag-

kereskedésében

Budapesten

kaphatók.

A pálinkakérdés.

I.

(é.) Van nekünk egy nagy bajunk, egy megoldatlan kérdésünk, egy állandó veszedelmünk, mely tüzes vasként égeti közgazdasági, szociális és erkölcsi életünk testét, hogy szinte a pörkölt hús szaga hatol orrunkig s mely ellen még sem teszünk semmit. Talán nem tudunk, nem merünk, vagy nem akarunk ellene tenni. A pálinkaivás terjedése az a nagy baj, a pálinkaárusítás szabályozása az a nagy kérdés és az iszákosság mind fejlődő méreteivel beálló anyagi pusztulás és erkölcsi züllés az a nagy veszedelem. Avagy nem igaz-e mindez? S ha igaz, nem hibás, nem bűnös-e az állam is, a társadalom is, hogy tétlenül nézik azt a rombolást, melyet a falvak népének testi szervezetében, lelkében, erkölcsiben és vagyonában a pálinkaivás okoz? Az, hogy itt csak kis existenciák pusztulásáról van szó, az nem szabad, hogy a tétlenséget mentő körülmény legyen, ellenkezőleg annak sarkallania kellene az állami és társadalmi tevékenységet, mert hiszen azok a kis existenciák önmaguk erejéből nem képesek leküzdeni a bajt.

Nagyon jól tudjuk, hogy nem az elsők vagyunk, akik ezzel a kérdéssel foglalkoznak, tudjuk azt is, hogy ennek a lapnak hasábjain is több ízben szó volt a pálinkáról. Mégis fölvetjük most újra azt a kérdést, fölvetjük egész terjedelmében; nem azért, hogy egy jajszóval könnyítsünk lelkünkön, nem is azért, hogy az ijedség, vagy a fájdalom borzongását váltsuk ki olvasóinkon, hanem azért, mert olyan adatok állanak rendelkezésünkre most, melyek mások előtt és máskor nem állhattak és azért is, mert nem fogunk megelégedni a baj föltárással, hanem a gyógyításra ható szereket is meg fogjuk nevezni. Megmondjuk mindjárt: az Erdélyi Gazdasági Egyletnek az erdélyi magyar kisbirtokosság anyagi és erkölcsi viszonyairól szóló válaszevei adják kezünkbe az adatokat s megmondjuk nyíltan azt is, hogy az orvosszerek megnevezésénél arra fektetjük majd a fősúlyt, hogy mindazok valóban alkalmazhatók is legyenek.

Ha mélyére hatolunk az alkoholizmus

kérdésének, arra a meggyőződésre kell jönnünk, hogy óriási közgazdasági és szociális jelentősége mellett is az elsősorban egészségügyi kérdés. »Az alkoholizmus kérdésénél nem egyesek jólétéről, hanem az egész nép egészségéről van szó«, — mondja *Delbrück* doktor az »Alkoholizmus egészséggtana« című most megjelent könyvében. Valóban, a kapcsolatot az egészség romlása, az erkölcsi züllés és anyagi tönkretétel között nem is nehéz megtalálni. Az alkohol nem gyorsan ölő mérge és az alkoholizmusnak nem azt a fajtát akarjuk itt tárgyalás alá venni, mely az emberi szervezet teljes összeroppanásában a delirium tremensben nyer befejezést. Nem is akarjuk az olvasókat a fegyházak, az örültek, nyavalyatorók és hülyék hajlékain körösztyülvezetni; mert a mi szempontunkból nem az az érdekes, hogy az alkohol túlságos élvezésének elrettentő pathológiai példáit mutassuk be, hanem az, hogy óriási mértékben destruktív hatását mutassuk be annak az alkoholizmusnak, mely a köznépnek már nem is káros elváltozás, hanem rossz szokás.

Egyik általános kórtünete az alkoholizmusnak szociális és közgazdasági szempontból, hogy a szegényebb népeknél s a szegényebb néposztályokban uralkodik a legerősebben és legveszedelmesebben. Hol kezdődik az ok és hol az okozat itt, azt nem tudjuk. A szegénység idézi-e elő a pálinkaivást, vagy a pálinkaivás okozza-e az anyagi pusztulást, az alig állapítható meg. Tény az, hogy az iszákosság és szegénység ikertestvérek, melyek elválaszthatatlanul és együtt lépnek föl rendszerint.

A pálinkának pillanatnyilag izgató és erősítő hatást tulajdonítanak általánosságban s ez magyarázza meg azt, hogy a kellő táplálkozás híján szűkölködők miért fogyasztják olyan előszeretettel. De valósággal a pálinkának a testi munkánál csak az az egy előnyös tulajdonsága van, hogy ahol egyszerre, gyors munkát kell végezni, ott mint egy láthatatlan korbács föltüzeli a tetterőt. De kísérletek mutatták ki, hogy a mozgató-, az izomidegek izgatásával előálló erősebb tevékenység mindössze egy negyed, egy fél óráig tart s azután fokozatosan áll

Legmegbízhatóbb vetőmagvak

beszerzésére ajánljuk a

Magyar Mezőgazdák Szövetkezetét
Budapest V. alkoholmágyar utca 31

(532)

be a petyhüdség. Az alkohol tulajdonképpen tehát korántsem forrása az erőnek s az a hit, mely mégis gyökeret vert a munkásemberekben, hogy t. i. a pálinkafogyasztás gyorsítja és könnyíti munkájukat, nem más, mint a képzelőtehetségnek a pálinka által fokozott terméke, nem más, mint éppen a szesz által előidézett képzelődés. A szesz megrabol józanságunktól, s azért megkönnyebbüléssel áttat, mikor az erők kimerülő félben vannak; megfoszt ítélőképességünk-től, mely fölvilágosíthatna, hogy az erőkifejtés arányban van-e erőnkkel, s mely jelzője lenne annak, hogy mikor állt be a pihe-nésnek az ideje. És mert a józanság és az ítélőképesség híján a megkönnyebbülést csak elképzeljük, valaminthogy csak elképzeljük a munkára való nagyobb képességet, azért a pálinkának, a szesznek ugyanolyan hatása van, mint a morfiumnak. Az az izgalom a tetterő fokozódását érezteti, holott csak az képzeli a munkaerő fokozódását, aki a szesz hatása alatt áll, míg az indifferens szemlélő a nagyobb munkakifejtést nem tapasztalja, s a tudományos vizsgáló a futólagos izgalom után mindig a petyhüdség reakcióját észlelheti.

Am akármilyen legyen is a szeszfogyasztásnak tudományos jelentősége, az az egy bizonyos, hogy az a képzelődés, hogy általa nagyobb az erőkifejtés, az egyik leg-hatalmasabb oka az alkoholizmus terjedésének és növekedésének. Hiszen látjuk ezt abból is, hogy gazdáink nem egy helyen éves cselédet is pálinkakikötéssel fogadnak, az aratási szerződésben szinte mindenütt benne van a pálinkaadag s a napszámmunkánál is kijár ez. Tévhit az, hogy a szaporább, jobb munka érdekében való a pálinkázás, mert éppen úgy, amint *Leitensdorfer* főtörzsorvos azt állítja, hogy »egy hadsereg, mely nem fogyaszt szeszt, akaraterőben, kitartásban és erkölcsi erőben fölötte áll egy szeszfogyasztó hadseregnek«, épen úgy mondhatjuk mi is, hogy az az alföldi munkás, aki nem iszik pálinkát, tetterőben, kitartásban és munkakifejtésben fölötte áll a pálinka nélkül munkába se álló oláh, vagy tót munkásnak.

Nem akarjuk azonban az antialkoholista ligák összes érveit és állításait mozgósítani annak bizonyítására, hogy a szesz még kis adagokban is ártalmas, hogy izgató hatása csak pillanatnyi, hogy tápláló értéke sokkal kisebb az egyéb olcsóbb élelmi szereknél, hogy tehát a munkásnak sem nem életszükséglet, sem nem táplálékszurrogátum, hanem csupán az érvekek csalódását, tompulását előidéző megszokott szer. Nem akarjuk újra elmondani és bizonyítani e közismert adatokat, mert hiszen nekünk a főcélunk nem is az lehet, hogy a szesz-

fogyasztásnak higiénikus és pathologikus hatását vázoljuk, hanem az, hogy közgazdasági és szociális veszedelmét állítsuk elé.

És ezért mi nem is a munka közben történő alkoholfogyasztás ellen küzdünk — hiszen talán a munkásnak sokszor éppen érzéktompító szerre van szüksége, — »alkohol« gyűjtőnév alatt nem is a bor és sör ellen prédikálunk irtó ráborút, hanem tisztára csak a pálinka ellen, mint élvezeti cikk ellen, a mértéktelen pálinkafogyasztás ellen, mint a falvak erkölcsi és anyagi alapját döngető pöröly ellen.

(Folytatjuk.)

A romániai gazdasági életet érintő kormányintézkedésekről.

(Gaal Gyula a magy. kir. földművelésügyi miniszter bukaresti gazdasági szaktudósítójának jelentése.)

II.

Az állami gyümölcsfatelepekből a közgazdasági minisztérium 38,000 beoltott 1—3 éves nemes gyümölcsfacemete és 60,000 fa-és díszbokorcsemete eladását hirdeti. Az árak loco telep, csomagolás nélkül az egy éves csemetéknel 65 bani, a kétéveseknél 1 lei 25 bani és a hároméveseknél 1 lei 90 bani, diófa 1 lei darabonként.

Az állami szőlőtelepekből eladásra kerülő vesszők árai következők, ezrével számítva: hazai oltott gyökeres vessző 100 lei, külföldi oltott gyökeres vessző 200 lei, 30 lei amerikai gyökeres oltatlan vessző, 15 lei sima vessző, 50 lei beoltott sima vessző.

A vámkezelés egyszerűsítése és némi könnyebbség behozatala végett az új pénzügyminiszter a fennálló vámszabályokat, illetve azok magyarázatánál fennállott szokásokat következőleg módosította: Először pontosan megállapítja az eljárást, mely a hajókra való berakodásoknál és a comasamentek kiállítására körül követendő, továbbá elrendeli, hogy a berakás függetlenül a vámhivatalok hivatalos óráitól is eszközölhető a kellő ellenőrzés fenntartása mellett úgy, hogy a berakó azt legjobb belátása szerint eszközölheti, míg eddig csak a hivatalos órák tartama alatt volt a berakodás megengedve, évül a Romániába először bejövő, vagy két évi távollét után visszajövő személyek által behozott tárgyakra nézve világosan kimondja, hogy teljesen vámentesek ruházat, fehérnemű és ágynemű, melyeknél látható, hogy már használatban voltak és a szükségletnek megfelelő mennyiségben hozatnak be, s nem nyilván kereskedelmi célból; a vám felét fizetik szoba- és konyhabereendezések, melyek használatban voltak; vámentesek szintén azon tárgyak, melyekről igazolható, hogy nemzeti (honi) eredetűek.

A közmunka minisztérium egyrészt költségkimélelsből, másrészt a bükkfa jobb értékesítése és tölgyfa megtakarítása végett a vasuti talpfákat ezentúl legalább részben teltett bükkfából akarja előállíttatni és a közgazdasági minisztériummal egyetértőleg egy impraegnáló-telepet fog létesíteni, miután a tett tapasztalatok alapján az impraegnált bükkfatalapok tetemesen olcsóbbak és majdnem oly soká tartanak, mint a tölgyfa talpfák.

A hadügyminiszter elrendelte, hogy a lovasított tiszték kötelesek annyi lovat tartani, mint a mennyi az illető állás részére rendszeresítve van, s mely számra megkapják a tiszték az élelmezést.

Ennek folytán kilitás van, hogy a rendszer remonda-szükségleten felül nagyobb számban jobb minőségű remondák fognak ezen tiszték számára beszereztetni. A beszerzést rendszerint a katonai kincstár eszközli és az egyes tisztéknek részletfizetésre adja ki a lovakat, melyek egyrésze négy éven aluli korban is fog vásároltatni.

A kéziipar szabályozására alkotott törvény annak végrehajtására kiadott utasítás folytán következő, az idegen államból származó iparosok részére fontos, magyarázatot nyert.

Az ipar gyakorlásának jogosultságát illetőleg megkivántatván a törvényben, hogy az illető idegen igazolja, miszerint az ő államában a román illetőségű iparosok részére kölcsönösség uralkodik, a végrehajtási utasításban ezen kérdés úgy szabályoztatik, hogy oly állam alattvalói, mely Romániával szerződéses viszonyban van, felvannak mentve a reciprocitásnak esetről-esetre való bizonyításától.

A testületekben, melyeket az iparosok a törvény értelmében segélypénztárak és iskolák felállítására céljából alkotni kötelesek, minden iparos, tekintet nélkül arra, hogy román állampolgár-e vagy idegen, részt vesz és az általános közgyűlésen szavazati joggal bír, de a speciális közgyűlésen, mely ez alapszabályok alkotása és módosításával, valamint a testületi eljáráság választásával van megbízva, csak a román állampolgárok. A minden testület kebelében felállítandó döntő bíróságokba, melyek egy a kormány által kinevezett elnök, két iparos s két munkásból állnak, szintén csak román állampolgárok választathatók bele.

Az állam, kerületek, községek s más polgári vagy katonai hatóságok részére eszközölendő szállításoknál, melyek értéke a 30,000 leit nem mulja felül, a román alattvalók akkor is előnyben részesülendők, ha ajánlatuk 5%-al drágább mint a többi vállalkozóé, és az ipartörvény értelmében alakított testületek, ha egy ilyen vállalatra pályáznak, az előírt óvadéknak csak felét tartoznak letétbe helyezni.

A pályázatokhoz csak azon idegen állampolgárok bocsáttatnak, kik igazolják, hogy államukban a román állampolgárok is hasonló esetekben részt vehetnek, azonban oly állam alattvalói, mely Romániával szerződéses viszonyban van, az esetről-esetre való bizonyítástól szinte fel vannak mentve.

Végül, mint közgazdaságilag fontos esemény felemlítendő, hogy október hó közepén adatott át ünnepélyesen a forgalomnak az európai Dunabizottság által a Sulina torkolatban véghezvitt utolsó nagyobb átmetzés, mely által a csatorna most már majdnem egészen egyenes irányt nyert.

Nemcsak, hogy ezáltal az út Galatztól Sulináig összesen mintegy 20 kilométerrel rövidebb lett de különösen az úszályhajókkal való hajózás ezáltal tetemesen megkönnyebbült, miután a keskeny csatornában az éles fordulatok, melyek a hajózást rendkívül megnehezítették, el vannak hárítva és a víz nagyobb esése következtében a meder eliszapodása megakadályoztatik. A szállítási költsé-

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betéteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapirokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzsákok is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

gek Galatztól Sulinaig pedig, melyek azelőtt tonnánként közel 20 frankot tettek ki, fokozatosan most már tonnánkénti 3 frankra lezártak. Mig eredetileg a bizottság csak annyit akart elérni, hogy 500 tonnás hajók járassanak át a Sulina csatornán, most már kedvező vizállás mellett 500 tonnás hajó is ment fel Galatzig. A tenger felé irányuló kereskedelem, különösen gabonában és fában, tehát kapcsolatban a konstantzai tengeri kikötő kiépítése körül folyó munkálatokkal, melyek főként azt célozzák, hogy a kereskedelem télen se szenvedjen fennakadást, mikor a Duna beáll, mind nagyobb lendületnek néz elébe.

Új tenyésztési irány.*)

Angyalos, február 14.

A háromszéki megyei gazdasági bizottság komolyan foglalkozik a szarvasmarha tenyésztési irányának részben vagy egészben való megváltoztatásával. Már egy szűkebbkörű bizottság kiküldéséig haladott, mely ez ügyben irányító véleményével dönteni fog szarvasmarha tenyésztésünk felett. Sőt az ez irányú társadalmi mozgalom, mely nyilvánosságra jött, már a szűkebb bizottság munkáját is megelőzte. A tenyésztési irány változtatása tényre vált.

Komoly, igen komoly válaszúthoz jutottunk, sokkal fontosabbhoz, hogysem egyelőre a jövődőt be is tekinthetnők.

Annak idején, mikor a tenyésztési irány felett dönteni kellett; a bizalom megyénkben a magyar-erdélyi fajtában összpontosult. A nyugoti fajták áramlata nem volt annyira nyakunkra növe, könnyen lehetett parirozni, de már akkor lehetett látni, hogy a szomszédos szász megye ellenkező irányú zavaró befolyása ki nem lesz kerülhető. Ma az az áramlat közgazdasági tényezővé nőtte ki látszólag magát s kishitűleg engednünk kell befolyásának.

Jól van, fogadjuk el, hogy az állattenyésztésből folyó közgazdaságunk több jelentékeny ága szorgalmazza a tenyésztési irány megváltoztatását s a nyugoti fajták behozatalától nem zárkozhatunk el, de mielőtt tovább mennénk, összegezzük, minő indokok döntöttek annak idején a magyar-erdélyi faj mellett.

A döntés alapja Shakespeare ama mondanása volt: „a természet szerény határait túl ne lépd!”

Helyi viszonyaink szerint a *táplálék* megadhatása volt a legfontosabb tényező, de itt is a szabadban való legeltetés volt az irányadó. Legelőink gyengék, kopárok, kevés táplálékot nyújtok, de azért sok időn keresztül fenn tudta tartani magát, sőt jókora haladást is tett; ma erdélyi jellegét egészen elvesztette s a magyar jelleg domborodik ki általában szarvasmarháinkon.

A *használatosság* jött másodsor tekintetbe. Ugy tudjuk, hogy nincs a világon fajta, mely gyorsabb, kitartóbb lenne a magyar-erdélyi fajtánál. Kevés igénye mellett nehéz utainkon, torló munkáink között, hidegben, melegben egyaránt megfelel hivatásának. Tejelő képessége jó, de némely esetben kitűnő. Bőre, hús, csontja elsőrendű.

Hátra van még *forralmi értéke* közgazdasági szempontból.

*) Megjelent a «Sz. N.» folyó évi 24. számában is.

A kereskedelem igen sajátos tényező az állattenyésztés terén. A kereslet szabályozza azt s nem a belforgalom, hanem a kivitel dönt e tekintben.

Nehéz volna határvonalat vonni ott, hol a magyar-erdélyi faj kereskedelmi forgalma megszűnt. Ha elsőrendű busárura van szükség: ott e faj épen úgy megállja helyét, mint a hol igavonóra, vagy hizóba állításra van kereslet... Tehát kereskedelmi szempontból sem hagy fel semmi kívánni valót.

Nem csalódunk mégis, ha az új törekvés kuforrását a forgalmi szempontok rejtegetik. A piac csalóka tüneménye vetette felszínre a törekvés bázisát, mely nyilván egy osztály, a kereskedő osztály óhajlásában összpontosul.

S vajjon lehet-e erre az óhajra szilárdan építeni? Koránt sem A kereskedelem az igények változásával egy irányzathoz épen olyan hűtelen, mint a másikkhoz; igényét a forgalom szabályozza. Annál nagyobb óvatosságra int tehát döntésünkben ez az egyoldalúság s csakis a körülmények alapos mérlegelése lehet irányító.

De a jelszó el van vetve: *újítani kell!* A választás pontján állunk, sőt a társadalom már választott is, amennyiben az állattenyésztési felügyelőség irányító elvei alapján - mint halljuk - a pinzgau faj importálását több helyről kérelmezte.

A társadalom saját maga döntött önmaga felett s legyen: *vox populi, vox Dei.*

Mi ugyan a nép szava alatt nem találjuk meg a megnyugtató bizonyítékokat, mert ezeknek épen olyan igazuk lehet, mint azoknak, kik a simmenthali fajta behozatalát óhajtanák megnyerni, hanem a kormánybiztosság, illetőleg a földművelésügyi miniszter jó indulatából törekvésükét látjuk az *ár és szállítási kedvezmény* révén. A mozgalmat határozottan elítéljük.

A magyar-erdélyi faj kiválóságait ismerve, könnyű lesz párhuzamot vonni a nyugatról terjeszkedő fajtákkal, mivel úgy a simmenthali, mint a pinzgau fajtákkal vannak tenyészkeserletünk minden szempontból, mely állattenyésztés tekintetében figyelembe kell jöjjön. Lássuk a simmenthali fajt. Küleme imeretes. Kolosszális test, meglehetősen arányosan fejlődve, de a faralakulás előnyére; erős csontozat, nagy tömegű hús. A takarmányt jól értékesei, bő és dús tápanyagu legelőn jól fejlődik. Ivadéka az ellés idején nagy, jól táplálva, gyorsan fejlődik; 1½—2 éves korában már ivarépes. Jó tejelő. Igában nagy erőt képes kifejteni, de lassu és sem a nagy meleget, sem az idő viszontagságait nem bírja munkaközben; melegben már 9 órakor „nyelvel” s szinte megfullad, úgy pihel. Természetesen pihenőre kell bocsátani akkor, mikor a magyar-erdélyi ivadéka még fel sem vette a munkát.

A simmenthali marha bő legelő mellett jó kondícióban marad, de sem hegyi, sem sík, legelőnk nem találtuk igényének megfelelőnek. Nagy igénye miatt a helyi fajtákkal nem bírta a versenyt, sőt visszamaradt mögötte. Ivadéka egyenlő viszonyok mellett a magyar-erdélyi fajnál cseppet sem fejlődik kedvezőbben. Az idő viszontagságai és falánksága miatt, mivel a takarmányt a legelőn nem válogatja meg, nagyobb az elhullási százaléka. Még hátra van egy tekintet, mely esetünk-

ben kiváló figyelemre méltó: keresztezésre alkalmas s magyaj fajtánkban kiváló testi előnyei, de tulajdonságai is öröklődnek és pedig előnyösen s népünk ambíciójának — ha ugyan erről itt szabad beszélni — megfelelőleg...

A *pinzgau* faj testalkata, szóval külleme nem kevésbé ismeretlen, mint versenytársáé. Erős csontozat, mély test rövid lábakkal, de az előrészt kedvezőbb fejlődésével.

A legelőn hasonló tapasztalataink vannak, mint versenytársáról. Erdei legelőinket nem nagyobb eredménnyel hasznosítja, mint amaz s az idő viszontagságaival szemben is hasonlóan viselkedik. Munkabírása talán némileg a simmenthali elé helyezhető s ezen kívül egy előnyt látszik még felmutatni amaz fölött: egyenlő viszonyok között tejelőképessége kedvezőbbnek mutatkozik.

Ivadéka a tiszta vérnek egyéni tulajdonságait megtartja, de sem a simmenthali, sem a magyar-erdélyi fajtát túl nem szárnyalja egyenlő viszonyok mellett.

Keresztezésnél a faj jellegét örökíti, de nem előnyösen. Pinzgau apa után magyar anyától nyert ivadéka ritka esetben elégít ki. Megfordítva azonban épen az ellenkező tapasztaltuk, de itt sem a simmenthali magyar rovására.

Ezek tapasztalataink e két fajtáról úgy tiszta vérben, mint keresztezve. Ami korántsem azt teszi, hogy pepinériában, igényeinek megfelelő körülmények között tenyésztésre mindkét fajta ne volna kitűnő, de viszonyaink között egészen más mellékleteket sem hagyhatunk figyelmen kívül.

Szarvasmarha állományunk tulnyomó többségben csak a magyar-erdélyi faj; nagy és kis birtokos kezében ezt látjuk, mely hogy más faj tiszta vére formálódjék, úgy hiszem, ez idő szerint nem tudna senki kivihető tervet felmutatni.

De beözönlik a mozgalom szerint néhány száz vagy ezer drb pinzgau, illetőleg simmenthali tehén mellett megfelelő bika. Mi lesz ennek a következménye? A tömeges keresztezés. Egy néhány év kell csak s nem akad ember, ki megyénkben jelleges fajtát megállapítson; bekövetkezik a tájfajta-alakulás a keresztezés nyomán.

Vegyük az áramlatot megakadályozhatatlannak, mondjuk ki, hogy a vérkeverés kikerülhetetlen, mely esetben a keverékfajtát kell választanunk.

Elöl említettem az öröklés, illetőleg a keresztezés eredményét s a szerint és újból is hangsúlyozom, hogy igen sok tekintetben *előnyösebbnek, igényeinknek megfelelőbbnek mutatkozik a simmenthali keresztezés.*

Bővebb indokolása ennek nem lenne sem kívánatos, sem indokolt akkor, mikor példákra hivatkozhatunk s alkalmunk van tapasztalataink forrását is részben megjelölni. A többek között angyalosi Kónya György ur tekintélyes tenyészete volt kiválólag tanulmányunk forrása, nem is egyoldalulag. Mind a pinzgau, mind a simmenthali fajtából importált tekintélyes mennyiségben s csaknem kifogástalan tiszta egyedeket. Ez uton a keresztezés is számos példával s a már ismertetem eredménnyel kétségszöndébevonhatatlanul beigazolja állításomat, sőt nyomatéku hangszölyozhatom, hogy nevezett tenyésztő ur ma mind magyar-erdélyi anyákat szándékozik

(502.)

Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám, a hová a rendelések és mindennemű kérészködések intézendők. Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

szerezni keresztelés céljából, de egyidejűleg a tiszta vért is fenntartja.

Eljutottunk addig, hol summázhatunk. A magyar-erdélyi faj fenntartása és fejlesztése volna egyedül, mely megyénkben, mint oly sokáig, ezután is a legcélyszerűbb és üdvözítő volna, de ha már a nyomást ki nem tudjuk állani a divatos áramlattal szemben s meg kell engedni a tömeges keresztelést; a simmenthali faj az, mely létező fajtánk révén igényünk s ambícióinknak a legmegfelelőbb ivadékot szolgáltatja.

Nem lenne kizárva ekkor egy életképes tájfajta alakulása, miképpen a *bonyhádi* is keletkezett.

Annyi igaz, s a jövő befogja bizonyítani, hogy e zürzavarból a kis- és igen kistenyész-tőknek nem lesz semmi kára, a nagyobb birtokosok lesznek, kik a vérkeverést drágán fogják megfizetni.

Meggyőződésből újra is hangsúlyozzuk, hogy ha okvetlen keverni kell: akkor csakis a simmenthali fajta lesz, apa után, a cél-szerűbb.

Incze Manó.

Az ugarról.

— Válasz. —

Az Erdélyi Gazda 5. és 6. számában „ugar“ cím alatt megjelent cikkemre Dr. Kürti Dezső a 7. számban reflektál, legyen szabad nekem is még egyszer e cikkemre visszatérni. Először is köszönetet mondok Kürti doktor úrnak elismerésért; most pedig átterek e cikkre. Azt az állítást fentartom, hogy az ugar nemtartást az intenzív gazdálkodás ösmertető jeléül állítják oda, mivel lehet egy gazdaság ugartartás dacára nagyon intenzív, ilyen gazdaságot ösmerek nem egyet, de többet s hány gazdaság van, mely ugart nem tart s ezért belterjesnek képzei magát, pedig vizsgálva a gazdasági üzemet, trágyázását s növénytermelését, még a rendes extenzív gazdálkodás nevét sem érdemli meg.

Azt írja az igen tisztelt doktor úr tovább, hogy „átterve az ugarnak fentiekén kívül felhozott előnyeire. itt már nézetem szerint némi helyreigazításnak van helye. Ezen előnyök volnának stb.“ Azt írja tovább, „csak-hogy mindezen előnyöket ugar nélkül is épen így, sőt még tökéletesebben el lehet érni más-képpen is, csak-hogy igaz drágábban és mindig ez a fő kiszámítási, hogy érdemes-e vagy nem.“ Ezzel teljesen ugyanazt mondja, mit én, mivel cikkemben azt írom, hogy: „Bizonyos, hogy lehetnek körülmények, mikor ugartartás helyett egy aratás vehető le a talajról, ha ez a levett termény, *tényleges tiszta jövedelmet ad*, akkor természetesen az ugartartás nem helyén való. Ebben tehát nézetünk egy. A mit a továbbiakban ír, a hol az ugar által elért előnyöket sorolja fel, ebben is teljesen megegyezünk, amennyiben a t. cikkirő úr nézete végeredménye az enyémmel azonos, mint azzal végzi: „... mit helyes ugarolással — bevallom — könnyebben és olcsóbban meg-adhatunk.“

Cikkének ezen részében csak a meszezésre nézve van egy megjegyzésem és pedig az, hogy ez nagyon kételű fegyver a gazda kezében s alkalmazása nagy figyelmet kíván, mivel a méz kémiai hatása, mint tudjuk, abban nyilvánul, hogy a talaj nehezen oldódó vegyületeinek elmállását, oldhatóságát gyor-

sítja és a humusz vegyületek bomlását elő-mozdítja, a meszezés folytán több könnyen felvehető növényi tápanyag képződik, de mint Cserbáti is megjegyzi, éppen e körülményben rejlik a meszezés veszedelme. Azt tartja egy német közmondás, hogy a meszezés az apákat gazdaggá, a fiukat koldussá teszi, tudom, hogy a cikkirő úr sem akarja az elmálás elő-segítésére derűre-borúra ajánlani a meszezést, de talán ezt a kis megjegyzésem nem veszi rossz néven. Az tény, hogy zabos bükköny stb. után ha eltalálja az ember jól az időt s kaszálás után lehetőleg azonnal feltöri a tar-lót. époly beeredettséget érhet el, mint az ugarral. De hány helyt hántják nálunk a tar-lót? És én is jártam úgy, hogy minden igye-kezetem dacára, nem tudtam kellő időben meghántani a tarlót. Másrészt meg a zabos bükköny tarló legelőt sokhelyt kétségbeesve lesik, hogy ez nem helyes, azt már egy más alkalomkor volt szerencsém kifejtetni. A mi a gyomok alászántását illeti, hát az így beke-rült szerves anyagokat nem tartom éppen oly minimalisnak, kivált itt nálunk, hol a talaj gyommentességére nem figyelnek kellőleg s még Németországban is figyelembe veendőnek veszik (Droop, die Brache); de nem is állítom azt, hogy a gyomok hatása teljesen azonos a zöldtrágyáéval, de mindenesetre olcsóbb. Csak arra kívántam felhívni a figyelmet, hogy a gyomokat is okszerűen felhasználva, hasz-nunkra fordíthatjuk. Azt meg aláírom, hogy *ha* az ugar pótlására rendszeren és észszerűen takarmánynövényeket használunk és *ha* ezen takarmánynövényeket hasznót hozó állattar-tással értékesítjük s így ingyen jutunk trá-gyához, mely még szaporodik vásárolt erőta-karmányok feletetésével, úgy jobban s többet adunk vissza a földnek, mintha azt a termé-szetes elmálásra bizzuk, ily esetben nem is tartom szükségesnek az ugart. Erre nézve is csak utalok cikkem azon részére, hogy szá-mítson a gazda s ha arra az eredményre jut, hogy táblája adhat egy aratást, mely *tényle-ges tiszta jövedelmet ad*, akkor ne ugaroljon. A mi a Rothamstadti kísérletet illeti, úgy ez nálunk megpróbálva nem lett, tehát arra, hogy ez nálunk lehetséges-e vagy nem, biztost nem mondhatunk.

A mit pedig cikkirő úr az igaerőre nézve mond, talán még sem kell éppen annyi iga, mintha az egész birtokon állandóan termel-nénk, ugar nélkül, mivel sok munkát kíván a jól keresztülvitt ugar az igaz, de a munka jobban eloszlik az egész évre. Ne felejtjük azt, hogy a jól keresztülvitt ugar hatása több évre terjed ki.

Br. Kemény József.

Gőzgépkészítés.

Nálunk tudvalevőleg öt különböző gőz-gépkészítő osztály van, ugyanis: 1. lokomobil, 2. magas nyomású stabil, 3. condensatio-s stabil, 4. hajógőzgépkészítő, végre 5. mozdony-vezető. Mindezekre külön gyakorlati és elmé-leti képzettség követeltetik. De avval a visz-szassággal, hogy pl. a mozdonyvezető kezel-het lokomobil, vagy stabilgépet, még ha éle-tében egy ilyen gépnél nem volt is, viszont a lokomobilkezelő nem vezetheti még a legeg-y-szerűbb fekvő gőzgépet sem.

Ezeket előre becsajtottam, mert — mint látni fogjuk — a gazdaközönségnek gőzgé-pekkel rendelkező tagjainak érdekében áll

megfelelő gépészre szert tehetni, főleg pedig azok érdekében, kik csak a cséplési időnyre fogadnak gépészt.

Van ötféle gépészünk, de *gazdasági gé-pészünk*, törvényes minősítéssel nincsen. Édes kevés hasznom van abból, ha felfogadok egy vizsgázott gépészt 3–6 forint napidíjjal, a ki a készletet fel se tudja állítani rendszeren, nem tudja, hol mindenütt kenendő a gép, nem tudja, mint kell a toklászó kikerülésével a gabonát a kis tisztítóba eresztetni, nem tudja az osztályozó hengert beállítani, nem tudja hogyan és hol kell a dobkosarat emelni, vagy leeresztetni, stb. stb. Pedig mindezeknek kárát és nem is csekély kárát vallja a gazda. Köz-lök itt néhány példát.

Az elmúlt nyáron egyik szomszédomhoz mentem, hol éppen zabot csépeltek. Jó, vagy rossz szokásom szerint egy marék ponyvát fogtam fel a nagy szelelőtől és ez egy marék-ban 30-nál több, kisebbszerű ugyan, de egé-szen egészséges zabszemet találtam. Az „ok-leveles“ elfelejtette, azaz nem is tudta, hogy a zabnál gyengébb szél szükséges, mint a búzánál, sőt mikor figyelmeztettem, egészen komolyan rám akarta diktálni, hogy ez min-den gépnél így van. Akkor már másfél 5–600 kereszties asztag le volt csépelve. Indítvá-nyomra szomszédom az egész ponyvát átros-táltatta és 14, szóval: tizennégy mm. zabot rostáltak ki, vagyis gépkészítője ügyessége folytán körülbelül 70 forintot elvesztett volna két nap alatt! És mennyi maradt a földön?

Egy másik eset. Lóhalálban jön egy ko-csis egy nyerges lovat kantárszáron vezetve, hogy jöjjenek... úrhoz, mert a gép sehogy sem akar járni. Mikor a helyszínre érkeztem s kevés gőznyomással a gépet megindítottam, azonnal kivettem, hogy a hátulso hengerfedél tömitése (Hornsky-féle behengeres gép volt) kilöketett, úgy, hogy a gőznek ott állandó bemenetele volt. Erre a „jeles sikerrel“ vizs-gázott gépész úr nem jött rá, mert ő csak Hofhers-féle gépeknél dolgozott.

Még tudnék vagy egy tucat bebizonyít-ható esetet felhozni, a melyeknél csakis a gépész ügyetlensége, vagy tudatlansága oko-zott kárt.

Első sorban hibásak a gazdák maguk. Miért adnak egy gyakornoknak pl. három óra szóló bizonyítványt, ha az csak három hétig dolgozott náluk?

Másodsorban hibásak a községelöljáró-ságok. Miért hitelesítenek egy bizonyítványt, amelynek tartalma valóságáról meg nem győződtek?

Harmadsorban — és ez talán a fő — hibásak a vizsgáló bizottságok, illetve a be-tartott rendszer. Egy pár kérdésből, amelyekre a feladatot a jelenleg közkézen forgó köny-vekből egy-két óra alatt be lehet vágni, még nem szerezhettünk meggyőződést arról, hogy a jelentkező tényleg érti a dolgot. Felfűtött gépnél kellene a vizsgát tartani, de nem 10–20 percig, hanem egy fél, vagy egész napon át. Tudtom szerint eddig sokkal több baleset törté-nt a cséplőn, mint a lokomobilnál. Miért nem vizsgáztatjuk a gazdasági gépészeket e téren is? Ha már olyan nagyon dajkáljuk a gőzgépeket, miért nem cselekszük ezt a csép-lőkkel is? Egyetlen egy eset kivételével még nem hallottam, hogy egy lokomobil szétrob-bant volna, de több mint husz esetet tudok, hogy a cséplőnél történtek szerencsétlenségek,

BUDAPEST,

V. Nádor-utca 2.

Fodor József butorgyáros

cs. és kir. udvari szállít

kárpitos és díszítő.

KOLOZSVÁR,

Szentegyház-utca 6.

(Status-palota.)

Kolozsvárt, Szentegyház-utcai raktáiraiban állandóan nagy választék saját műhelyemben készült izléses és szolid kivi-telű ebédli, hól, férfi és leány szoba berendezésekből, a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivittelig.

Teljes lakásberendezések vállalata rajzok szerint is, szigorúan stílszerű kivitelben.

Lelkiismeretes kiszolgálás.

Mérsékelt szabott árak.

922.

a mely hús esetben legalább tiznél a gépész volt a hibás.

Egy hivatalnoktól, aki semmiképen sem felelős egy ember életéért, megkivánjuk az esküt, miért nem követeljük egy gépésztől, a kinek ügyességétől és megbízhatóságától 10—24 ember élete ez egészsége függhet?

Az eddigi rendszert — még pedig visszahatólag is — meg kellene változtatni. Hogy e sorok útján megtörténik e, nem tudhatom, de mosom kezeimet azzal, hogy megtettem valamit nyilvános úton, amit mint magán egyén valószínűleg soha keresztül nem vihetnék.

Ross Nándor.

Mivel pótolható az alomszalma legcélszerűbben?

Erre a kérdésre talpraesett feleletet adni most nagyon is időszerű volna, nemcsak azért, mert a szalmatermés kevés volt, hanem főleg azért, mert a szalma mindenféle takarmány számba megy, amennyiben egyéb takarmányfélékben sok felé nagy a hiány. Ámde a kérdésre, úgy a mint az felállítva van, feleletet adni, olyant, amely minden irányban kielégítő volna, nemcsak hogy nem könnyű, hanem teljességgel lehetetlen is. Sok mindenféle kísérlet történt már, amit csak elképzelni lehet, atomanyagul immár mindmennyi felhasználott, s minden esetben határozottan kiderült, hogy a szalmát egyik sem pótolhatja teljesen, habár akadnak ez anyagok között olyanok is, melyek az alomszalma feladatát legalább megközelítőleg végzik. Mint ilyen, felemlíthető a fűrészpor, a gyaluforgács, s más olyan anyagot is említhetnék, melynek birtokába felette nehezen jut a gazda, s így ezeket általánosságban használni lehetetlen lévén, nem is bocsátkozom azok közelebbi méltatásába. Legáltalánosabban nyer alkalmazást mint alom, a falomb, lássuk tehát ennek értékét, mennyiben telet meg e célra s mennyiben nem. Megemlítendőnek vélem azonban előzőleg, hogy némely vidéken szalmaszűk esztendőben, a burgonyaszarat is szokásos alom gyanánt felhasználni, ez azonban szinte rosszabb a semminél, mert nemcsak hogy nem szívja magába a hig ürüléket, ami pedig az almózásnak egyik főcélja, hanem még az állatok végtagjait is össze-vissza szurkálja és sérti. Az alomnak tehát főcélja, magába szívni a vizeletet, s ezen értékes anyagot trágya alakjában a talajnak ismét vissza adni; továbbá az állatoknak puha és száraz fekvőhelyet nyújtani.

Falomból, legyen az bármiféle is, könnyen lehet puha ágyat készíteni, ha elegendő vastag rétegben lesz az almóza. Az almóhoz fűzött egyéb kívánalmaknak azonban a falomb már éppenséggel nem felel meg, első-sorban pedig azért nem, mert azonnal vizes, nedves leend, azért pedig, mert úgy a lomblevelű, mint a tűlevelű fák levélzete távolról sem szívja magába oly mérvben a vizeletet, mint a szalma. A leveleknek inkább csak felülete leend nedves, ami az az elpárolgást lényegesen elősegíti. Igen jól tudjuk azonban, hogy az elpárolgás alatt meleg vonatván el, hideg képződik. Ha kezünket vízbe dugván, hosszabb ideig nedvesen tartjuk, hideget érzünk, ami egyedül az elpárolgás eredménye; az aethert is kezünkre öntve, azért érezzük oly hidegnek, mert gyorsan párolog, de az is ösmeretes dolog, hogy nedves ruhában még meleg idő esetén is fázik az ember. Ha az alom nedves, az elpárolgáshoz szükséges meleg elsősorban is az állat testétől vonatik el, akkor, a mikor például fekvés közben az alommal érintkezésben van, máskor pedig az állat környezetéből, a levegőből, kisebb-nagyobb mérvben lehűtvén azt. Az állati test hőjének fenntartására, miként az tudva van, takarmány szükségeltetik, s így nagyon természetes, a nedves alom miután meleget nem tart, takarmány-pazarlással van összekötve.

Igaz ugyan, hogy ez a körülmény nem

leend szembevetendő egy-két állatnál, de már nagyon is érezhetővé válik pontos megfigyelés mellett ott, ahol nemcsak egy-két darab marha van istállóra utalva. De azután a lombalom állategészségügyi tekintetben sem megfelelő, nem megfelelő pedig azért, mert a felülete folytonosan nedves lévén, az állat testével, bőrrel, nevezetesen pedig mancsaival folytonosan érintkezésben lévén, azok működésére zavarólag hat, különösen pedig a mancsokat is felpuhítja, s lehetővé teszi a ragályok gyors elterjedését.

Az ok, miért a falevél határozottan elvetendő, hiányos abszorbeáló képességében rejlik. Nagyon kis részét a vizeletnek veszi magába, s az főleg csak felületét nedvesíti, teszi sikamlóssá, míg nagyrésze elfolyik s így különösen, ha az másképpen felfogva nem lesz, a gazdát jelentékeny kár éri. Ezen állításom igaz voltáról nagyon könnyen meglehet győződni, egy edénybe falombot, egy másikba ugyanolyan súlyú szalmát téve, mindkettőre öntsünk vizeletet. Az edényeket néhány órahosszat nyugodtan hagyva, csaknem annyi vizeletet önthetünk le a falombról, mint amennyit ráöntöttünk. Az így leöntött vizeletnek sem színében sem összetételében változásokat találni nem fogunk. Ellenben a szalmáról legfeljebb egyharmadát a ráöntött vizeletnek önthetjük le s ez is elszintelenedett s higabbá lett, jelölül, hogy a vizeletnek nemcsak hogy egy jelentékeny részét magába itta, hanem a fennmaradónak szilárd alkotórészeit is magába vette.

Ebben rejlik a szalmának mint alomanyagának oly kiváló és pótolhatatlan volta. Olyan istállóban, melyek rendszeresen vannak csatornázva, s melyekben gondoskodva van tehát a hig ürülék felfogásáról, levezetéséről, a falombnak alom gyanánt való használata távolról sem jár oly kárral, mint ott, a hol erről gondoskodva nincs, habár éppen olyan helyeken, hol alom gyanánt falombot használnak, nem szokott a vizelet célszerűen kezelve lenni. Hogy micsoda kárral jár a vizelet hanyag kezelése, annak illusztrálására álljanak itt a következők: Többszörű kísérletezéseim alapján felvehető, hogy egy tehén évente 8000 klg. vizeletet választ el, minden 1000 klg. vizeletben $5\frac{1}{4}$ klg. légenytartalom van, 8000 klg.-ban tehát 42 klg., továbbá 1000 klg. marha vizelet 14.9 klg. kálit, vagyis a 8000 klg. 119.2 klg. kálit tartalmaz. Mindkettő a növény életére illetőleg fejlődésére végzetlenül fontos, úgyannyira, hogy műtrágya alakjában szokásos ez anyagokat, illetve kell pótolni, mit drága pénzen kénytelen a gazda beszerezni. 1 kiló légeny 1 frt 40 krba kerül, 100 klg. káli pedig 11 frt. Eszerint látható tehát ezekből, hogy még azon esetben is, ha a vizeletnek alacsonyabb értéket tulajdonítok a műtrágyáénál, még akkor is egy tehén vizelete évenként 70 frt értéket képvisel. Ha azután még azt is tekintetbe vesszük, hogy a tehén vizeletében levő anyagok oldott állapotban vannak, ami tudvalevőleg nem mondható el minden műtrágyaféléről, úgy csak nyer érték tekintetében a vizelet. *Gondatlan hanyag gazda, tedd szivedre keszédet, s győzzenek meg a számok, ha csak 10 darab marhád évenkénti vizelete elvész, kerek számban 700 frtot veszítettél csak ebben, de a természet mit szenved ennek hiányában? Földedden haszontalan dudva üti fel tanyáját, a trágyalé végig folyik az úton, a járó kelők orrát facsarja a kigőzölgése, nevezhető-e az ilyen ember gazdának? Nem, az egy mindenki által megvetendő tékozlónak nevezendő! Hej pedig de sokan vagyunk, pedig mily csekély azon költség, amibe egy trágyagödör, valamint a felesleges trágyalé részére telfogó kút kerül, úgy hogy 2 állat elfecsérelt kárba vesztett trágyalé értékéből 100 darab állatra lehet trágyatelepet és kútat előállítanunk, csak akarnunk kell. Hány földbirtokost tudnék névleg megnevezni, a kiknél a trágyadombok úgy vannak elhelyezve, hogy a trágyalé vagy patakba vagy pedig az útra kifolyik.*

Miután tehát falombbali almóza mellett, a vizeletnek, ez oly nagy értéket képviselő anyagnak legnagyobb része veszendőbe megy, így tehát azt állíthatom, hogy a falomb mint alom, nemcsak hogy csaknem minden értéket nélkülöz, hanem a trágya értékére is nagy mérvben károsan ható. Sajnálattal kell ezt tapasztalunk a mezei termékek silány voltáról, olyan vidékeken, hol a falevél általánosan használtatik alom gyanánt. Mít tegyünk tehát, ha szalmánk kevés van, ha tisztán szalmával nem almózatunk? A tőzeg olyan vidékeken, hol bővében van, a homok kötött talajú vidékeken, a gyaluforgács, fűrészpor pótolhatják némileg, de soha sem teljesen a szalmát. Sőt szükség esetén a falombot is fel lehet használni, úgy ezt, mint az előbb említetteket azonban mindenkor szalmával keverten kell alkalmazni, illetőleg legfelül legalább vékonyrétegben szalmát vagy töreket kell hinteni.

Dióssy Imre.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ A zab- és árpaszalma tápláló értéke.

A nyári takarmányfélék általában értékesebbek, táplálódabbak mint a téliek. Az előbbieknél ugyanis a nyers fehérje-tartalma sokkal nagyobb, míg a téliekben a lassú fejlődés folytán a rostanyag sok.

A zab- és az árpaszalma vegyi összetétele a középértékben kifejezve, a következő:

	Zabszalma	Árpaszalma
Víz	13.3	14.3
Zsir	1.4	1.4
Fehérje	3.3	3.4
Rostanyag	33.3	41.8
Hamualkotórész	6.2	6.4
Szénsavnélküli alkotórészek	42.5	34.7
	100.00	100.00

A vegyi összetételben, mint a fenti táblázat mutatja, nincs lényeges eltérés, de az emészthetőség szempontjából a következő százalékos összetétel:

	A zabszalmában	Az árpaszalmában
Fehérje	40.7%	20.00%
Zsir	30.1%	41.6%
Nitrogénmentes anyag	45.5%	54.1%

Főképp a fehérje emészthetőségében mutatkozik különbség a két szalmaféle között s a zabszalma sokkal értékesebb, különösen szecskezott állapotban, póttakarmányként a kérődzőknek és a lovaknak. Az árpaszalma főképp a szarvasmarhák etethető, lóherével vagy zöld takarmánnyal keverve. Gyakran tapasztalható, hogy a szalma bő adagolása mellett a tej némi faggyúzt nyer, e kellemetlen hatását úgy lehet ellensúlyozni, ha a szalma mellett elegendő erőtakarmányt nyújtunk. (Deutsche landwirtschaftliche Tierzucht.)

+ A száj- és körömfájás gyógyítása. A

„Journal d'agriculture pratique“ legutóbbi számában azt írja, hogy a vasgálicban oly szert találtak föl, a melylyel a ragályos betegséget nemcsak gyorsan lehet gyógyítani, de az egész állományt meg lehet óvni a fertőzéstől. A vasgálic alkalmazása a következő: 20 százalékos vasgálic oldattal mosni a sebesült lábakat és külső részeket, 10 százalékos oldattal mosni a szájat és 5 százalékos oldatot adni be belsőleg a felnőtt állatnak naponta kétszer 1—1 liter mennyiségben. 2 százalékos oldatot adni be belsőleg a borjúknak, naponta $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{4}$ liter reggel és este. A különböző koru állatoknál e két határ között jó mozogtatni ez adagokat. A gyógyulás 2—3 nap múlva bekövetkezik. Így írja ezt a francia lap, mely elég komoly, hogy e dolgot felemlítsék.

+ **Placel tojások csomagolása.** Mióta Budapesten a vásárcsarnokokat megnyitották, azóta a kisebb gazdák is küldenek tojást a fővárosba. Elmondhatjuk tehát, miként kell a tojást csomagolni, hogy a küldeményben kár ne essék. A csomagoláshoz jó erős ládat kell venni. Az aljára egy réteg fagyapótot rakunk

erre jön egy réteg tojás. melynek sorait fagyapottal választjuk el. Ezen rétegre ismét fagyapot-réteget teszünk, majd egy réteg tojást és így tovább, míg a láda meg nem telt. 4 réteg tojásnál több egy ládába nem tehető. A tetejére ismét fagyapot-réteg kerül. Az egésznek oly szorosnak kell lennie, hogy a láda tetejét kissé nehezen lehessen rányorolni és megerősíteni. Ilyen módon a szállításhoz, ha a kellő óvatossággal bánnak útközben a ládával, nem esik kár a tojásokban.

+ **Egyszerű szabály állófák köbtartalmának meghatározására.** A midőn nincs egyéb segédeszközünk, a vágható koru állófák köbtartalmát meglehetősen pontosan megtudhatjuk, ha a mellmagassági átmérőt centiméterekben megszorozzuk önmagával és jobbról-balra három számjegyet elvágunk. Így pl. egy 40 cm. vastagságú bükknél a köbtartalma 1.600 m³. A mikor valamely határozott mennyiséget kell döntésre kijelölni, ez az egyszerű és igen régi szabály jó szolgálatot tehet.

IRODALMI SZEMLE.

Könyvszemle.

Mezőgazdasági szeszgyártás.

— Irta: **Zalka Zsigmond** kassai gazd. tanint. tanár, a szesziskolai állomás vezetője. —

Maercker, „Handbuch der Spiritusfabrication“ című nagy kézikönyvében néhány magyarországi ipari szeszgyár berendezését írja le s ugyanott fölhívja a zymotechnikusok figyelmét Magyarország fejlett és intenzív szeszgyártására. Ugy látszik az összes ipari szakmákban így van már az, hogy Magyarországot mindig a külföldön kell felfedezni. De hiszen ez nem is csoda, ki foglalkozik nálunk speciell ily technológiával? Nézzük csak a nagy üzemeket, van-e ott 5%-ig magyar szakember? Nincs. Ha pedig van, az valahol külföldön tengődik. Ily módon, kitől is tudjuk meg, hogy nekünk fejlett szeszparunk van? Addig, a míg a jogász praedominál nálunk, addig a míg mondhatni specialiter technológiai kérdésekben is jogász dönt, addig a míg nem vetnek gátat a külföldi technológusok beözönlésének és a magyar szakembert mint másodrendűt tekintik, addig fent maradnak továbbra is ez állapotok.

Az érdeklődés hiánya azonban annak tudható be leginkább, hogy hiányzanak magyar nyelvű tan- és kézikönyveink. 1891-ben jelent meg az első nagyszabású kézikönyv, a mely munka az akkori időszak igényeit nagyjában kielégítette, noha távolról sem nyújt oly kimerítő adatokat, mint pl. Maercker kézikönyve, vagy Guichard munkája. Eltekintve a gazdasági szaklapokban megjelent egyes cikkektől, önálló, magyar viszonyokat felölelő nagyobb munka nem jelent meg. Kossuthány-Lázár munkájának megjelenése óta 12 évnek kell eltelnie, a míg végre megjelenik a könyvpiacra az első újabb munka. Zalka Zsigmond gazdasági tanintézeti tanár tollából. Zalka a hazai zymotechnika terén a legelismeretebb szaktekintély, mint a kassai szeszgyár vezetője, valamint a tudományos kutatásokra 2 év előtt felállított kísérleti állomás főnöke elég garanciát nyújt már eleve, hogy komoly munkával van dolgunk. Felületes átlapozással is meggyőződhetünk már erről, a sok ábra, a sok tabella, a sok számítás mind e mellett bizonyítanak.

De térjünk át a munka behatóbb boncolgatására.

A munka a kis üzemű szeszgyárakkal foglalkozik különösen, tehát az intenzív gazdálkodásnál elkerülhetetlenül szükséges mezőgazdasági szeszgyárakkal. Könyve a művelt gazdaközönségnek szól, különösen a gyakorlati irányt szem előtt tartva; a tudományos vivmányok tárgyalásának elhanyagolása nélkül. Kitűnően egyezteteti össze a praktikus irányt a theoretikussal.

A munka XII. fejezetre oszlik. Első feje-

zeteiben kiterjeszkedik a szeszgyártás nyersanyagainak chemiai és technológiai részére, a többi fejezetben pedig a meszezésre, erjedésre, lepárolásra és finomításra terjeszkedik ki. Az utolsó fejezetben röviden a gyümölcs-szesz előállítását tárgyalja.

Már ez a beosztás is kitűnőnek mondható, megkönnyíti az áttekinthetőséget. Fejezetei pedig elég nagy terjedelemben ölelik fel a tárgyat s nagyon helyesen jár el a szerző, a midőn a szeszgyártás lelkét, a malátakészítést a legkimerítőbben tárgyalja. Nálunk eddig nem ismert vizsgálati módszereket is felvett könyvébe, melyek a legkitűnőbbeknek bizonyultak, ilyen például az Efrant-féle maláta vizsgálatok, melyek felülmúlják minden tekintetben a Lintner-féle módszereket. A Zalka-féle meszezési eljárást is itt találjuk meg először legkimerítőbben.

Az euzymatikus folyamatok tudományos vizsgálata, maga az erjedés elmélete a legközvetlenebb, popularis styllal és mindemellett kimerítően van tárgyalva. Az erjedés technológiai kérsztülvitele pedig szintén világosan és egyszerűen van megírva.

Egyáltalán az egész könyvön bizonyos népies hang vonul végig, egyszerű, értelmes, magyaros az irálya ment mindennemű tudományos sallangos, nehézkes nyelvezettől.

E könyv sok fényoldala mellett van azonban egy árnyoldala is. Mint eminens technológiai kézikönyv, kiterjeszkedhetett volna a szeszgyári üzem mechanikai technológiai részére is. A gépek hatásképességének kiszámítására, az üzemi költségben nagy szerepet játszó szén vagy más tüzelőanyag calorikus értékének kiszámítására. Nemkülönbön jól tette volna szerző, ha egy-két mintaüzemű gyár teljes berendezését, ügyviteli naplóját adta volna.

A miről most szólok, már a könyv külsőségét illeti és a nyomda technikába vág. Bizony ez igen sok kívánnivalót hágy, sem elrendezés, sem jó tördelés, túlsok sajtóhiba, rossz papír, mind oly factorok, melyek bántják az embert. Egyetlen vigaszom azonban az, hogy tudom már előre, mily kapós lesz a könyv, legrövidebb idő múlva a második kiadásban küszöbölhetők lesznek ezek a hibák.

Zymologus.

*
A madarak védelméről. Irta: Saccii *Kukljevic József* m. kir. állatorvos, a községi állatvédő egyesület titkára.

Az országos állatvédő egyesület kiadásában jelet meg a tenti címmel egy 30 oldalra terjedő kis füzet, a melynek szerzője a madarak védelmével foglalkozik. Először is általánosságban szól a madárvédelemről kapcsolatban a hasznos éneklő madarak pusztításával. A madarak védelmét illetőleg a szerző két tételt állít fel, nevezetesen 1. biztosítani kell a madarak létfeltételeit és 2. szaporodásuk lehetőségét kell előmozdítani.

Értekezésének mindkét tételét szépen kidomborítva érdekes vonzó stylusban tárja az olvasó elé. Ismerteti egyrészt az etetőházikók és készülékeket, másrészt a fészkelő házikókat s azoknak a madárvédelem szempontjából legcélszerűbb elhelyezési módját. — Külföldi példákat is hoz fel, melyek közül különösen a gráci (Schlossberg, Stadtpark) igazán követésre méltó s a mely üdvös hatását hazánk nyugati részein már észrevehetően érezteti.

A mű szövege közé 14 igen szép s a tartalommal összefüggő kép van illesztve. Függelékül közli a községi állatvédő egyesület a kétféle formában forgalomba hozott fészkelő házikók előállításí árát.

A mű mint az országos állatvédő egyesület kiadványa ingyenes s minden érdeklődőnek készséggel megküldi a nevezett egyesület (Budapest, VII., Nefelejts-utca 14.)

Jaskó Géza.

EGYLETI ÉLET.

Meghívó. Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ igazgató-választmányja 1903. évi február hó 25-én, (szerdán) d. u. 1/4 órakor — *Petőfi-utca 7. szám alatti helyiségében* — rendes ülést tart, melyre a tagokat tisztelettel meghívja

az elnökség.

Tárgyak:

1. Január 14-iki választmányi ülés jegyzőkönyvének felolvasása.
2. Kereskedelmi miniszter válaszleirata a tenyészállatok kedvezményes szállítása ügyében.
3. Jelentés az ideai kiállítás ügyeiről.
4. A kiállítási helyiségek ügye.
5. Jelentés a márc. 1. és 8-án tartandó gazdasági előadásokról.
6. Képviselőküldés a székelykeresztúri bikakiállításra.
7. Társegyletek csatlakozása az E. G. E. akcióihoz.
8. Kisebb tárgyú kérések és bejelentések.
9. Új tagok bejelentése.
10. Ülés napjág beérkező tárgyak.
11. Indítványok.

*
Meghívó. Az „Erdélyi Gazdasági Egylet“ állattenyésztési és kiállítási szakosztálya 1903. évi február hó 27-én, (pénteken) d. e. 1/2 II órakor az E. G. E. *Petőfi-utca 7. sz. alatti helyiségében végrehajtó-bizottsági ülést*, aznap d. u. 4-kor pedig ugyanott *Kögyűlést tart*, mely ülésekre a tagokat tisztelettel meghívja

Az elnökség.

A végr. biz. ülés tárgyai:

1. Az ideai kiállítás előkészületeinek megbeszélése. A földm. miniszter segélyezésének bejelentése.

2. Kögyűlési tárgy előkészítése.

3. A kiáll. helyiség ügye.

A kögyűlés tárgya:

1. Választások. (Alelnök és végrh. biz. tagok.)

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden számra legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Meghívó. Az Erdélyi Gazdasági Egylet folyó évi március hó 1-én és 8-án, mindig délután 1/2 órától kezdődőleg, az *egyetemi közegészségtani intézet (Mikó-u. Múzeumkert) tantermében*, intelligens gazdák részére

szakelőadásokat rendez,

melyekre az érdeklődő közönséget tisztelettel meghívja

Az elnökség.

Előadást tartanak:

1-én d. u. 1/4 órától kezdve:

Dr. Rigler Gusztáv egyet. tanár:

»Bakteriumok szerepe a gazdaságban.«
(Bemutatásokkal és 60 vetített képpel.)

Varga Kálmán gazd. tanint. tanár:

»A talajok termőerejének fenntartásáról.«

8-án d. u. 1/4 órától kezdve:

Páter Béla gazd. tanint. tanár:

»Kulturnövényeink újabb gombabetegei, különös tekintettel a gyümölcsfák és a paszuly újabb betegségeire.« (Számos mutatóvanyval.)

L. Szabó Döme gazd. tanint. tanár:

»Az állati gümőkór és az ellene való védekezés.«

Hátrálékos előfizetőinknek — az előfizetési díjak bevételezése céljából — e hét folyamán postai megbízást küld lapunk kiadóhivatala.

— **Az E. G. E. kidei háziipari tanfolyama.** Folyó hó 15-én fejeztetett be a kolozs megyei Kide községében a 6 hetes fafaragó s kerékgyártó tanfolyam, a midőn is a készített (cirka 400 drb) munkák s szerszámok kiállítván, azokat mintegy 300 főnyi gazdaközönség nézte meg. A tanfolyamot *Éber Ernő* az E. G. E. s. titkára zárta be, a kidei gazdaközönséget üdvözölvén s kiemelve, hogy a tanfolyam érdekében *Gál Sándor* ig. tanító s a helybeli lelkészi kar mily buzgalommal működtek közre. Hálásan emlékezett még *Darányi* miniszterrel s az Erdélyi Gazdasági Egyletről *Gál* tanító és a községi bíró. A készült háziipari tárgyak az Erdélyi Gazdasági Egylet szeptemberi kiállításán állíttatnak ki. Az ünnepléses gyűlést megelőzőleg népies előadást tartott *Csérer Lajos* szaktanár a „gyomnövények”-ről s azok irtásáról; *Éber Ernő* s. titkár pedig egy gazdakör megalakításának eszméjét vetette föl, melyet a közönség szívesen fogadva, a megalakulás elhatározottat s a fafaragó tanfolyam felszerelése az alakuló gazdakör gondjaira bízott. Szó tétetett a munkássegítő pénztárról is. Ugyanerről volt szó a délután folyamán a szomszéd Csomafáján is: a hol szintén szép számban jelent meg a gazdaközönség.

— **Sörgyárosok közgyűlése.** Folyó hó 22-én Budapesten közgyűlést tart a „Vidéki Sörfőzők Egyesülete”, a midőn szó lesz egy sörfőzési kísérleti állomás szervezéséről s fontos pont lesz az, hogy mily úton-módon függetlenithetnek magukat a hazai sörgyárosok a külföldi komlókereskedőktől s megbeszéljék azon módokat, a melyek szerint a magyar komlóhoz közvetlenül hozzájuthatnának.

— **Az Oláhtopicali birtokrendezés.** Néhány lap legutóbbi számaiban az ó-topicali bonyolult urbéri birtokrendezési pört ismertette, mely Ó-Toplica községben évtizedek óta folyamatban van, egyik lap azt is felemlítette, hogy a per súlyos terhei által kimerített volt urbéreszek ellen a hitelezők 4000 korona követelés fejében végrehajtási eljárást kértek s az ennek következtében mult hó 26-án megtartott bírói árverésben az urbéreszek több ezer holdra menő egész közös erdeje 780 koronáért eladatott. A közleményeknek ez a hihetetlennek látszó hirteljesen megfelel a valóságnak. Az a figyelmeztetés azonban, amely ebből az alkalomból hírlapi úton a hatóságokhoz intéztetik, hogy az ominózus árverés eredményének megghiúsítása végett 15 napon belül, tehát február hó 10-ike előtt utóajánlatot adnának be, tárgytalan, mert Maros-Torda vármegye alispánja ez iránt már idejében intézkedett. — Az ügygyel különben dacára annak, hogy a székelyeket inkább csak közvetve érdekli, a székelyföldi miniszteri megbízott, ugymint a kormány megbízottja maga is behatóan foglalkozik, amennyiben már korábban megindultak az érdekelt miniszteriumok között a tárgyalások abban az irányban, hogy az ó-topicali régóta húzódozó s felette bonyolult birtokrendezési pör lehető rövid idő alatt való befejezésére a volt urbéreszek érdekeit és a közérdeket egyaránt kielégítő módokat találjanak.

— **Agrár akció Ausztriában.** Az osztrák földművelésügyi miniszterium hosszabb idő óta széleskörű elmunkálatokat tesz az agrár akcióra, mely a földbirtok fokozatos tehermentesítését és az agrárhitelviszonyoknak a földbirtokosok különös szükségleteihez képest való rendezését tartja szemelőtt. A reform maga a fölmondható jelzalogtörvény megszüntetése lesz. Más részről azonban figyelembe veszik a személyhitel célszerű berendezését, mint a földhitel nélkülözhetetlen kiegészítését és a személyhitelre nézve szabaddá teszik a személyhitelt gazdasági politikailag megillető tért. A föld-

mivelési minisztérium tevékeny támogatásban részesül a mezőgazdasági tanács részéről, a mely már több gyűlésen foglalkozott az idevágó kérdésekkel. A mezőgazdasági tanács által megválasztott előadó előreláthatólag két-három hónap alatt befejezi terjedelmes munkáját, mire annak tárgyalására a mezőgazdasági tanácsot külön gyűlésre hívják egybe, melynek határozatai a földművelési minisztérium részére a további eljárás alapját fogják szolgáltatni.

— **Magyar érdekű előadás a londoni Farmers Clubban.** S. H. Dymond, az essexi gazdák titkára, a tavaszon itt járt angol gazdák tanulmányutjának szervezője előadást tartott. Londonban a Farmers-Clubban, a hol beszámolt a tavaszi kirándulás tapasztalatairól. Rendkívül nagy elismeréssel nyilatkozott a magyar mezőgazdasági szakoktatásról és kiemelte a magyar kormány ama célravezető intézkedéseit, a melyekkel a parasztok jólétét, boldogulását hathatósan előmozdítja.

— **Amerikai levél.** Érdekes levelet kapott az Országos Gazdasági Munkás és Cselédségélypénztár központi igazgatósága Észak-Amerikából. *Petercsák József* New-yorki lakos írta, s valóságos elragadtatással emlékezik meg a segélypénztár áldásos intézményéről. Levelének egyik részét szószerint ideírjuk, mert tanulságosnak tartjuk, hogy míg itthon Magyarországon még mindig akadnak elegenden, akik teljesen közönyvel viseltetnek e nemes celu intézmény iránt, addig a messze Amerikába kivándorolt, de hazafias érzésüket megtartott magyarok élénk figyelemmel kísérték a pénztár működését. A többek között ezeket írja *Petercsák József*, „Végtelenül örvendünk, hogy megismerjük ezt az intézményt, mert kimondhatatlan sok jóságot, áldást várhat tőle az ország összes népe. Szerintem az egész nemzet nagyon hálás lehet azon nemesen gondolkodó és törekvő férfiak iránt, akik erre gondoltak és oly eléggé nem dicsérhető, biztos alapra fektetett és áldást hozó nemzeti intézetet tudtak teremteni, sőt eléggé hálásak nem is lehetnek soha. Ez az intézet a legnemesebb intézet Magyarországon.” Tanuljanak ebből a leveléből azok, akiknek van okuk tanulni belőle.

— **Agrárpolitika a szabad egyetemen.** A népszerű főiskolai tanfolyamon a napokban tartotta dr. *Bernát István* második előadását az agrárpolitikáról Budapesten. Vázolta a birtokmegosztás hatását a nemzeti jellemre, fejtegette a földbirtokosság konzervatív irányának előnyeit és szükségét. Azután áttért a rómaiak birtokpolitikájára és kifejti, mint alakultak át a kisbirtokok a nagy tőzsérek kezében latifundiumokká, miként idézte elő az olcsó külföldi gabona a latin paraszt elpusztulását, amit az erkölcsök megromlása és a birodalom szétbomlása követett. Érdekes észrevételeket tett a régi zsidók birtokpolitikájára nézve s kimutatta, hogy Mózes törvényeiben az agrárirány erősen és határozottan érvényesül, úgy, hogy az eladott birtok az ötvenedik évben visszaháramlik a család, illetőleg törzsre. Előadta végül a birtok középkori szervezetét és azokat az előnyöket, a melyek ebből folytak s azt annyi századon át fenntartották. A mindvégig feszült érdeklődéssel kísért előadást a végén zajosan megtapsolták. Legközelebbi előadását a központi egyetem kupolatermében f. hó 24-én tartja meg dr. *Bernát István*.

— **Fölvívás.** Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület tisztelettel kéri jól tagjait, hogy az 1902. évről esetleg hátrálékos és az 1903. évre szóló tagsági díjakat e hónap folyamán fizessék be a következő címre: „Erdélyrészi Gazdatiszti Egylet pénztára, Kolozsvár, Erdélyi Bank.”

— **A kötelező állatbiztosítás.** Baranyamegye törvényhatósága kimondta, hogy a kötelező állatbiztosítás ügyében szabályrendelet alkot. A szabályrendelet tervezet elkészítésére a megyebeli gazdasági egyletet hívta föl.

— **Gazdák figyelmébe!** A közeledő idény beálltával van szerencsénk a t. c. gazdaközönség becses figyelmét felhívni, hogy löhere és luczerna magvakat: löheréből tisztán háromszéki, elsőrendű, luczernából is a legjobb minőségűeket arankamentesítve, ólomzárólva árusítunk. Ezen kívül foglalkozunk répamagvak eladásával, melyek ugyancsak az eredeti legjobb forrásokból származottak. A midőn becses megrendeléseiket kérjük, egyben tudatjuk, hogy kívánatra mintával szolgálunk és az árakat esetről-esetre tudatjuk. — *Az Erdélyi Gazdasági Egylet védnöksége alatt álló Erdélyi Kereskedelmi Társaság.*

— **A budapesti tenyészállatvásár elhalasztása.** A székesfőváros területén levő zárlat folytán, a f. évi március hó 7—8-ára a budapesti Tattersall istállóiban megtartani hirdetett XX. tenyészállatvásárt nem tartják meg. Hogy azonban módjuk legyen azoknak a tenyészőknek, kik az idején tenyészállatvásáron szándékoznak tenyészállataikat eladni, illetve ilyeneket vásárolni, a rendező-bizottság elhatározta, hogy a f. évi tenyészállatvásárt, kellő jelentkezés esetén, a székesfehérvári méntelep istállóiban fogja megtartani.

— **A fedeztetési állomások.** A fedeztetési telepek és osztályok főnökei értekezletet tartottak a földművelési miniszteriumban *Nagy Gábor* miniszteri tanácsos elnöklésével, a fedeztetési állomások szétosztása ügyében. Összesen négy fedeztetési telep marad a jövő évben is: Székesfehérvár, Nagykőrös, Debrecen és Szepsi-Szent-György. Ezek összesen 19 teleposztályra oszlanak, 975 fedeztetési állomással. A beosztott mének száma 3400. A mének januárban kerülnek szétosztásra a fedeztetési állomások között.

— **A király szőlője.** A királynak Tokaj-hegyalján három helyen van szőlője. A tarcali határban levő szőlője annak idején II. Rákóczi Ferenc tulajdona volt. Ez a tulajdon később a kincstárra szállt, a melytől a király 1857-ben vásárolta meg. A király szőlőit hosszú időn át közönséges kapások régi eljárás szerint kezelték és az ilyen kezelés mellett is pompás borok termettek. A nyolcvanas évek végén beköszöntött filloxera-vész a király szőlőtelepeit is elpusztította. Az újításhoz tulajdonképpen csak 1898-ban fogtak hozzá alaposan, a minek következtében most már minden rendbe jött. Ezt bizonyítja az is, hogy tavaly is, meg az idén is igen jó termés volt. A királynak ez idő szerint 114 hold első osztályú termőképes szőlője van, a melyekről ebben az esztendőben 1022 hordó vagyis 1400 hektoliter bort szüreteltek. A szőlőtelep három helyen fekszik: a tarcali, a tokaji és tolcsvai határban. Az első helyen levő 61, a második helyen levő 30, a harmadik helyen levő szintén 30 holdból áll és kifogástalanul van berendezve. A tokaji határban fekvő 39 holdas telepet csak tavaly kerekítették ki, megvásárolva 9 hold parlagterületet, holdankint 2000 K-ért. Az összes borkészlet most a király tokajhegyaljai pincében 2000 hordó, 130 literjével számítva a hordókat melyek értéke 250,000 K. körül jár. A mult esztendei termésből három hordó esszenciát és 16 hordó 4 puttonos aszút készítettek, a többi első osztályú szomorodni volt.

— **A régi törökök mint a fásítás barátai.** *Schwicker* a bántágról irt könyvében *Oglár* bégnek egy levelét közli, a melyet a ránk nézve érdekes tartalmánál fogva a Budapesti Hírlap nyomán alábbiakban közlünk:

„Adassék e levél Kiss István ő kegyelme, Solymos vára vitéz parancsnoka, a mi mindenkor áldva tisztelt szomszéd urunknak saját kezéhez.”

„Hatalmas és vitéz Ur! A nagy Isten minden jó áldása és tiszteletteljes üdvözlésünk után kegyelmességgel neje sértetlenül a mi itteni nagy urunknál, a temesvári basánál van. Azonnal való kiadatása iránt hasztalanul fáradtam, míg kegyelmességgel a fogoly Fatimét ki nem szolgáltatja. Az erre vonatkozó föltételek a mi nagy Urunk idezért leveléből megtudhatók. A foglyokat oly kötelezettség mellett,

hogy mindegyik fejenként 30 fát ültet és kétszer 10 köböl búzát vet, szabadon bocsátottam. Virágh Ferencet sem én, sem más török nem fogja megsérteni, mert ő kétszer ötven fát ültetett és kétszer tíz köböl búzát aratott; egy ilyen ember pedig sohasem lehet rossz ember. Az adó dolgában fizetessék minden kapu után 2 forint és 30 fillér, ez nem sok; de ezenfölül oly megegyezésre jutottunk szegény alattvalóinkkal, hogy egy forint fejében fákat ültessenek és egy forint harminc fillért fizessenek. Hitünk, hogy a ki életében ötven fát ültet, azt Allah megáldja, szomszédai kérelmünkre tegyétek ti is, ez mindnyájunknak okulására leszen, s békésen mint jó barátok fogunk élni. Kegyelmességed súlyos panaszát, hogy sokan közülünk a szegény alattvalókkal rosszul bánnak, a mennyire tőlem függ, jóvá teendém; de miért vannak közöttetek is olyan rossz lelkűek, akik az elültetett fákat kidöntik és ezzel nem az ellenségnek, hanem saját hazájuknak ártnak. A vitéz magyarok mindahányan, ugyanannyi Tamerlánok lehetnének, ha fákat ültetnének, földjüket művelnék, fegyvert forgatnának és összetartanának; a ki hazája talaját műveli, erős leszen és nem vész el; ha minden magyar csak tíz köböl búzát termelne, mégis mindegyikben két bátorságos szív lüktetne: egy a hazáért és egy a földjeért, míg most egy magyarra 1000 kores jut. Bennünket is a hatalmas Isten csak a ti lanyhaságotok miatt segített. Igaz hívó ozmán csak az lehet, a ki a kertjét ápolja; igaz szívi magyar csak az lehet, ki hazája talaját műveli. Készítsetek egy törvénykönyvet. Legyen benne szent parancs, mindnyájatoknak szóló, hogy unokáitok e bátorságos ország földjét jobban műveljék; különben pusztulás, fogság és átok következik e vitéz nemzetre, mely az elveszett csatában is győztes marad és a nyert csatában is veszít, amit az igazhívó török a magyarnak nem kíván, mert mi ősi vérből valók vagyunk.

Ezen az úton ne haladjatok tovább, mert összeroskadtok és szét fogtok szórani, hanyagságotok miatt aztán a szellem annyi adót fog fizetni, mint most két telkes gazda. Míg Egyiptom és Granada népe országát maga művelte, legyőzhetetlen vala: a mikor azonban pompás ruha kedvéért világgá ment, elvesztette szívét és legyőzött. A nemzetek nem azért mennek tönkre, mintha nem volna helyük, hanem mert hanyagságból elfajulnak.

Vegye ezeket Kegyelmességed komoly fontolóra és szolgáltasson nekünk is egy kevés igazságot. Isten áraszsza el Kegyelmességedet stb. Kelt a Hedsira 1065. (1665) esztendejében. Oglár bég. Sikula vára és vidékének parancsnoka »

— **Kis kertészek.** Nagy jelentőségű pedagógiai eszközzel tettek kísérletet tavaly Budapesten, ugyanis a fővárosi iskolák tanulói, valamint a leányvárházak növendékei közt több ezer cserepes virágnövényt osztottak ki, így akarván a virágot és ültetvények szeretetét, megbecsülését beléjük nevelni s a praktikus virágápolás által fölbreszteni a minden nemes és szép iránti érdeklődést. A kísérlet be is vált, a gyermekek nagy száma gyönyörű virágpéldányokat nevelt és a kitűzött határidőben büszkeséggel eltele mutatták be. Jutalmul az övek lett a virág, sőt a legérdemesebbek közül 300-an bronzérmét is kaptak Petőfi következő soraival: «Szeresd a virágot és ne féltsd szívedet, — Ki a virágot szereti — Rossz ember nem lehet.» Ezeket és további 5000 uj, cserepes jácint-hagymát vasárnap délelőtt osztott ki köztük a Rottenbiller-utcai Magudvarban Mauthner Ödön cs. és kir. udv. magnagykereskedőnk, kinek a kertészet terén már annyi áldásos és szép közhasznú intézmény létrejöttét köszönjük. E kitűnő eszme megvalósítása is kizárólag az ő áldozatkészségének köszönhető, ő adja hozzá a sok ezer növényt teljesen ingyen és ő verette a jutalmi érmeket is. Az ő célja ezzel, hogy idővel a legszerényebb fővárosi lakos ablakát is ékesítse néhány cserepvirág, hogy az a fővárosi gyermek azt a földet, melyet a cserepben kap, mint az édes hazai föld egy részét tekintse, amiből neki is jut egy marékka s amit ő van hivatva hasznossá és termővé tenni. Hogy mily szociális jelentősége van e nemes törekvésnek, könnyű belátni. Május hó második felében még néhány ezer palma kerül kiosztásra. Mauthner ezeket mintegy «kosztba adja» a gyermekekhez; szeptemberben aztán egy kiállítás kapcsán a nagy közönség előtt bemutatja az eredményt.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLÓZSVÁRTT
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzalog és váltókölcsönöket nyújt és **BETÉRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD.**

Magyar Jelzalog-Hitelbank
Képviselesége Kolozsvártt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4½%-os
Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 4,95 százalék-, nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5,25 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítolási árfolyam mellett 4½%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5,35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5,65% évi részletfizetés mellett.

A jelzalogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve **az Erdélyi Gazdasági Egylet** bizalmi férfiai adnak véleményét. (1.)

A bank képviseleségénél kaphatók 4% és 4½%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségekötvények

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társszerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Beocsini Cémentgyári Unió

— Redlich, Ohrenstein és Spitzer. —

Az 1896. évi ezredéves orsz. kiállítás egyedüli diszoklevél cémentgyártásért és számos más kiállításon első díjak.

Gyárak: BEOCSINBAN Szerémmegye Pétervárad mellett.	Iroda: BUDAPEST, V. kerület, Alkotmány-utca 10.
--	---

ÉVI GYÁRTÁSI KÉPESSÉG: —

800.000 mm. portlandcément, 800.000 mm. románcément.

Ajánlja Magyarországon, Ausztriában és a keleti dunatartományokban a legnagyobb és legkényesebb építkezéseknél kitűnő sikerrel kipróbált gyártmányait, akármely — vasuti vagy hajóállomásra szállítva: —

Gyorsan vagy lassan kötő román-cémentet és mesterséges portland-cémentet, valamint homlokzat-diszítésnek és öntvényeknek nagyon alkalmas cémentet, szép és egyenletes színben.

— **JÓTÁLLÁS:** —

A normálaknál 50%-al nagyobb húzási és nyomási szilárdságért.

Egyenlő sulyu zsákok és hordók.

1003.

Gazdaságok és uradalmak

összes szükségleteit

(gépek, eszközök, anyagok, állatok és vetőmagvakban)

megrendelés esetén

6—12 napon belül — minden más forrásnál sokkal jutányosabban —

szállítja:

Az „Erdélyi Gazdasági Egylet”

védnöksége alatt álló

Erdélyi Kereskedelmi Társaság

Meghívás esetén a megrendelőhöz való utazás, szakvéleményadás és ajánlattevés — semmi költséggel és kötelezettséggel nem jár!

(Lásd: első oldali hirdetését!)

A tisztelt Gazdaközönség figyelmébe!

A »Köztelek« utolsó számaiban rendkívül érdekes eszmecsere folyt az aranka fellépésének meggátlása érdekében, de valamennyi felhozott üdvös eszméknek mindaddig nem lesz foganatja, míg oly gazdák találkoznak, akik földjeiket nemcsak arankás vetőmaggal, hanem sok esetben *rostaaljal* is bevetik. Ezt nemcsak kiscgazdák teszik, hanem (eléggé csodálatos) nagyobb gazdák is, s pedig — pénzmegtakarítás céljából!

Mint magkereskedő e tekintetben igen sokat tapasztaltam már és arra a meggyőződésre jutottam, hogy ezen anomáliáknak és kalamitásoknak csak jutalomdíjak kifizetése által lehet véget vetni. Miért is elhatároztam, hogy *természetesen arankamentes heremag természetítésére*

nagyobb összegű pályadíjakat tűzök ki

És hogy a tisztelt Gazdaközönség ama részét, melyet e tekintetben még meggyőzni kell, meggyőzhessem arról, hogy az arankafoltoktól mentes heréseknek *első feltétele az arankamentes vetőmag*, azon tisztelt vevőimhez, kik tavaly heremagot hoztak tőlem, a következő kérdéssel fordultam:

»Természetes arankamentes lóhere- és luczernamag természetítésére jutalomdíjakat óhajtván kifizetni, adatokra van szükségem arra nézve, hogy mennyiben járul a fenti cél eléréséhez az arankamentes heremag elvetése, illetve, mi akadályozhatná meg azonkívül az aranka fellépését.

Tiszteletteljesen felkérem tehát, miszerint velem közölni sziveskedjék, a tőlem hozott arankamentes heremaggal bevetett föld arankafoltoktól ment maradt-e s ha nem, mik lehetnek annak okai.

Szivességét eleve köszönve jegyzek kiváló tisztelettel

Haldek Ignács.

Eddig beérkeztek a következő válaszok:

Temesvár, 1903. febr. 12.

T. HALDEK IGNÁCZ urnak, magnagykereskedő Budapest.

Az Öntől több éven át vett és Temes vármegyében levő birtokomon elvetett arankamentes vörös lóheremag teljesen arankamentes maradt. Az aranka fellépését mindenesetre első sorban az arankamentes mag akadályozza meg. De e mellett szükséges, hogy a gazdák úgy a vörös lóheréből, mint a luczernából a legnagyobb gondnal és szorgalommal irtsák az arankát, mert — a mint ez köztudomású is — az aranka magját a szél és a madarak is elhordják. Gyakrabban fordul elő azon eset is, hogy az aranka az istállótrágyával jut a földbe.

Kérem, sziveskedjék nekem 1 mázsa oberndorfi répamagot és 160 kar. elsőminőségű vörös lóheremagot küldeni.

Szives üdvözléssel maradtam igaz jóakarója.

Nagy György, kir. tanácsos.

Füle, 1903. II/12.

Tekintetes HALDEK IGNÁCZ urnak Budapest.

Becses felhívása folytán van szerencsém értesíteni, hogy 24 év óta gazdálkodom és minden évben vetettem lóheremagot, néha saját terméséből, néha szomszédos gazdáktól s néha magkereskedőktől, azonban még minden évben hol több, hol kevesebb aranka volt a

termésében, azonban két év óta, hogy Haldek urtól vettem a heremagot, mondhatom, hogy az remekül sikerült, úgy, hogy az egész heretetésben egy szányi arankát sem lehet látni, sem első, sem pedig második kaszálásban, s mult évben hagyhattam magamnak magot, melyből bátran mertem a mostani vetésre hagyni.

Most kérem nekem mintát heremagból küldeni, mert szükségem lesz 200—250 kg.-ra, miután az egyik birtokom, mely bérbe volt adva, most véletlenül visszakerült és azt házilag fogom kezelni, tehát oda nem számítva, azért kell vennem és kijelentem, hogy bármikor szükségem lesz heremagra, mindenkor a legszivesebben veszem Haldek urnál. Ugyszintén kérek 50 kg. vörös mammut répamagot is.

Tisztelettel

Schwarz Dávid, földbirtokos.

Faluszemes, 1903. febr. 11.

HALDEK UR magkereskedésének

Budapest.

A mult évben Öntől vásárolt luczernamag egészen arankamentes eszidőig.

Tisztelettel

Hanny Imre.

Sarló-Kajsza, 1903. febr. hó 11 én.

T. HALDEK IGNÁCZ urnak

Budapest.

Tegnapról kelt b. zorai elintézésében van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy az Öntől 1902. év tavaszán arankamentesnek vásárolt steier heréből három, luczernamaggal pedig egy táblát vettem el.

Két tábla steier herében eszidőig nem találtam arankafoltot a leggondosabb utánanézés daczára.

Egy tábla steier here, nemkülönben a luczernatáblán is, utóbbin három, az előbbin pedig két arankafoltra akadtunk még pedig mindkét táblában a szomszéd táblához közel a táblaszélen.

Szerény nézetem szerint az itt konstataált arankafolt a határokat elválasztó dűlőut növényzetén élősködő (általam nem egyszer látott) aranka magjával lehet csak inficizálva.

Kiváló tisztelettel

Czobor Béla.

Rádfai gazdaság, Pusztá-Rádfa.

Rádfa, 1903. febr. 12.

Tekintetes HALDEK IG. urnak magnagykereskedő

Budapesten.

Válaszolva folyó hó 10-iki megkeresésére értesítem, hogy 1902. évben az Öntől kapott 1000 kg. arankamentes lóheremagot 120 m. holdra elvettem még pedig 80 h. buzára és 40 h. rozsrá. A buza nagyon sűrűn volt és megdőlt, így a tarlóher nagyon gyenge volt, de annak daczára aranka nem mutatkozott. A rozs a buzával ellentétben nagyon gyenge és ritka volt, korán lekerült a földről, júliusban sok eső érte a tarlót, minek következtében az egyik 32 holdas rozstáblán a lóher teljesen kifejlődött, október elején lekasztam és ezen 32 hold tarlóher 40 mm. arankamentes maglőhert adott, melyet novemberben arankamentes jótállás mellett 68 frtért eladtam egy külföldi cégnek, a többi 80 m. maglóherrel

együtt, melyet más táblákról arattam; megjegyzem még, hogy arankának nyoma sem látszott a földön.

Az aranka elleni védekezés többféle, nevezetesen azonnal, amint arankát észlelünk, ama foltokat körül kell sánczolni, kis árokkal ellátni, a még éretlen arankát jól összegereblyézni és vagy földdel betakarni vagy a földről lehordani és elégetni. Ha kaszáláskor még mindig találunk arankafoltokat, ezeket ne kaszáljuk le, hanem a lóhere lehordása után erős gereblyével vágjuk fel és huzzuk össze, hordjuk le a földről és égessük el. Azon helyekre, ahonnan letakarítottuk, hintsünk szalmát vagy töreket és égessük meg. Az így kezelt lóher-táblák arankát nem fognak termelni és megakadályozzuk az arankának madarak vagy szél által való towaterjedését is.

Szomszédos arankás lóhere mellé lóhert vetni nem szabad, mert madár és szél onnan is áthozza az arankát.

Kiváló tisztelettel

Erdős Ottó.

Günsberger József, uradalmi bérlő.

Répezelak, 1903. február 12.

T, cz. HALDEK IGNÁCE urnak

Budapest

Ugy mint eddig, továbbra is lóheremag-szükségletemet Önnél fogom beszerezni, mert az évek óta Öntől hozott lóhere- és luczernamaggal nagyon meg voltam elégedve, meg is győződtem arról, midőn tavaly 50 kg. lóheremagot más üzletekben vásároltam; az azzal bevetett tábla tele van arankával, míg az Öntől hozott maggal bevetett táblán sem az idén, sem az előbbi években egy arankafoltot sem észleltem.

Teljes tisztelettel

Günsberger József

Ilonka-Tekei béruradalom.

Pusztá-Ilonka, 1903. február 11.

Tekintetes HALDEK magnagykereskedése.

Budapest.

Hozzám intézett soraira van szerencsém Önnel kivénséga szerint közölni, hogy az Ön által vetés céljaira szállított lóheremagon arankafoltokat még eddig nem észleltem.

Teljes tisztelettel

Ilonka-Tekei Béruradalom

Blau Adolf.

Sághi bér gazdaság.

Pta-Ságh, 1903. II/12.

Tek. HALDEK IGNÁCZ magkereskedő urnak Budapest.

Ötven katasztrális hold lóheremagot vetünk, tiz katasztrális hold luczernamagot. Az aranka föllépését csakis az arankamentes magvak akadályozhatják meg. Az eddig Öntől vett arankamentes heremaggal bevetett föld arankafoltoktól ment maradt a sághi gazdaságban.

Kiváló tisztelettel

Wurm Ignács.

Kolozsvár, 1903. febr. 12.

T. HALDEK I. ur magkereskedésének Budapest.

Becses felszólítására van szerencsém szives tudomására hozni, hogy az üzletéből vásárolt lóheremag utáni két vetésem arankamentes volt.

Tisztelettel

Zabulik László.

(Folytatás következik.) 1002.

Haldek Ignác

József főherczeg Ö. cs. és kir. Fensége udvari szállítója.

==== Budapest, Károly-körút 9. szám. ====

Pályázat szőlőkarók és szőlőpóznák szállítására !

A csálai és barackai állami szőlőtelepeken a f. év folyamán szükséges mintegy

80.000—100.000 darab 2—2,3 m. hosszú szőlőkarónak és 18.000—20.000 darab 5—6 méter hosszú szőlőpóznának

szállítására pályázatot nyitok.

A karók és póznák **f. évi április hó 1-éig** lesznek beszállítandók. S az ajánlatok waggonban Arad állomásra teendők.

Az ajánlatok a nevezett szőlőtelep igazgatóságánál Aradon f. évi márczius hó 1-éig adandók be. Ugyanott a közelebbi feltételek is megtehetőek.

1004

Kosinsky, igazgató.

144.
1903. szám.

Árverési hirdetemény.

A Nagyméltóságu földmívelésügyi m. kir. Minister úr 93767—1903. és 4500—1903. számú magas rendelete folytán az alább felsorolt termények **f. hó 24-én d. e. 10 órakor** a marosludasi kincstári birtokkezelőség hivatalos helyiségében nyilvános szóbeli árveréssel egybekötött zárt írásbeli tárgyalás útján a legtöbbet ígérőknek el fognak adatni.

1. Az alsódetreheimi kincstári birtokról: őszi búza 100 q, őszi rozs 80 q, kendermeg 8 q, vadrepcze 21 q.

2. A marosludasi kincstári birtokról: őszi rozs 400 q, vadrepcze 20—30 q, bor 1902. évi termésű 113 liter, kendermag 5 q.

3. A fehéregyházai kincstári birtokról: őszi búza 50 q, őszi rozs 80 q, burgonya 100 q, paszuly 10 q.

4. A kolozskari kincstári birtokról: bor 1902. évi termésű 250 liter.

Az ajánlati ár 10%-ának megfelelő értékű bánatpénzzel ellátott írásbeli ajánlatok, melyekben az ár számokkal és betűkkel is kiirandó, fenti határidőig a marosludasi birtokkezelőséghez nyújtandók be. Utóajánlatok és táviratok figyelemre méltatni nem fognak.

Portómentesített mintazacskók ellenében, mintákkal az illetékes birtokkezelőségek szolgálnak.

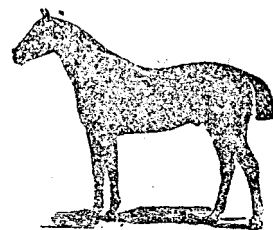
A termények kívánatra megvétel után kincstári ígákon szállítatnak az aranyosgyéresi, marosludasi, segesvári vagy héjjasfalvi, illetve a kolozskari vasuti állomásokra.

A részletes árverési feltételek megtekinthetők a hivatalos órák alatt úgy az alulirott felügyelőségénél, mint az illetékes birtokkezelőségeknél.

Kolozsvárt, 1903. február hó 8-án.

A kolozsvári állattenyésztési m. kir. kerületi felügyelőség.

1008.

13712—2/IIa. szám.

Hirdetemény.

A kolozsi m. kir. állami ménesgazdaságban elhelyezett

— **Toreador** —

apja: Weisenknabe, anyja: Thorgunna nevű angol telivér és

— **Laborez** —

apja: Kravarn, anyja: Sphynx nevű angol telivér ménekhez az 1903. évi fedeztetési idény alatt magán tenyészkanczák fedeztetésre elfogadtatnak.

Mindkét mén fedeztetési díja:

telivér kanczáknál 100 korona

félvér kanczáknál 50 korona

mely összeg a bejelentés alkalmával nyugta ellenében előre fizetendő.

A magánkanczák és ezek ápolói helyszüke miatt a ménesgazdaságban el nem helyezhetők.

Bejelentéseket elfogad és megkeresésre bővebb értesítést ad: **A m. kir. állami ménesgazdaság intézősége**, Kolozspuszta, u. p. Kolozs.

1007.

M. kir. földmívelésügyi Minister.

Kolozsmonostori vetőmag-vizsgáló állomás által

ólomzárolt

lóhere és luczernamag

előnyös áron eladó 50 kilótól fölfelé

Tudakozódní:

Hitelbank Áruaktárnál Kolozsvár, Pályaudvar.

1009.

Két darab keveset használt

Kühne-féle 3-20 méter széles

szórvavető gép

olcsón eladó

S Z E D I N K A uradalomban

u. p. Ladámos.

1005

Mélt. br. Bornemissza Elemér ur hadrévi gazdaságában eladó:

alesuthi és prairie királynéja **tengeri,**

tavaszi bükköny

1006

és „Hanna“ árpa-vetőmag.

Közelebbi értesítéssel szívesen szolgál:

NEMÉNYI JÓZSEF intéző.

Hadrév, u. p. Gerend.

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.

Ezen rovatban minden 20 cm, vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona, mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület hirdetései:

Állást keresők:

1. Okleveles gazdatiszt 12 évi gyakorlati működéssel, aki a gazdasági üzem minden ágában, különösen pedig az állattenyésztésben kiválóan jártas, megfelelő kezelőtiszt állást keres.

2. 36 éves nőtlen, jelenleg 1000 holdas gazdaságot önállóan kezelő, az algyógyi földmives iskolát jeles sikerrel végzett gazdatiszt, akinek 6 évi gyakorlata van és a gazdaság minden ágában jártas, nősülési okból azonnali belépésre megfelelő állást keres.

3. 12 évi gyakorlattal bíró gazdatiszt, alkalmas kezelőtiszt állást keres — Szükség esetén mindjárt betöltheti az állást.

4. Okleveles gazdatiszt, több évi gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal, huzamosabb idő óta önálló kezelő, gazdatiszti állást keres.

5. Nagyobb gazdaságban több éven át, mint önálló kezelő működött, okleveles gazdatiszt, önálló kezelőtiszt állást keres.

6. Gazdatiszti állást keres azonnali belépésre 13 évi gazdasági gyakorlattal bíró, eddig nagyobb birtokokon önállóan működött gazdatiszt, kinek bizonyítványait tekintésre rendelkezésre bocsátja kívánatra a titkári hivatal.

7. Gazdatiszti állást keres 24 évi gyakorlattal bíró 43 éves családos egyén, aki jelenleg is egy 3000 holdas birtok kezelője.

8. Gazdatiszti állást keres 24 évi gyakorlattal bíró 43 éves egyén, aki jelenleg is egy 3000 holdas birtok bérlője.

A fősorolt álláskeresőket illető megkeresésekre készségesen ad — előzetesen megszerzett tudakozódások alapján — felvilágosítást, az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület titkári hivatala (Kolozsvár, Petőfi-utca 7.)

Alkalmazást keresők

Magasabb képzettségű gazdasági

főtiszt,

50 éves (2 helyen szerzett) gyakorlattal ajánlkozik

jószágmegvalósítónak,

esetleg: uradalmak üzemterveinek kidolgozását is elvállalja. Javadalmazást %-ban is elfogad.

Kaucióképes, munkabíró és jelenleg is állásban van.

Bővebb felvilágosítást **komoly reflektánsnak:** a szerkesztőség ad. (982)

Külömfélék.

Birtok eladó

Kolozsvár mellett 90 kat. hold lakóház, élő és holt felszereléssel. Jövedelmező tejjgazdaság. Czim a kiadóhivatalban. *Dobák Emil*, Szamosfalva, Kolozsvár mellett, vagy Kolozsvár, pénzügyi palota, 993.

Egy kitűnő 13 holdas földbirtok eladó. Felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal 994.

Öt hold oltott szőlő.

Erdélynek a legszebb helyén **kiadó** hasznos bérbe több évre. Vasuti fővonal mellett. Állomás helyben. Szép nagy kert és lakóházat szintén lehet kapni, de enélkül is kiadó.

Bővebb értesítést ad **Gombos József** gazdatiszt, Székely-Kocsárd.

Egy waggon kemény fa. hidnak való deszkát megvételre keresek. 995.

Tavaszi vetésre

ajánlok első minőségű

Hanna Pedigree árpát

1014

eredeti Kwassitz első utántenyésztésre Bars-megyei gazdaságomból. Ezen árfaj már évek óta úgy bő termőképességre, mint koránérésre és kvalitásra kitűnően beválik.

Ered. Kwassitz Hanna Pedigree árpával vagy Duppai zabbal, tavaszi búkkönyvel szintén szolgálók.

Grünwald Sándor

gabonakivitelési üzlete

BUDAPEST, VI., Aranykéz-u. 7. sz.

Kefeárúk

képes árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldi

Soltész Ignác

kefeárúk és meszelők

gyári raktára BUDAPEST, V., Váci-körút 38/F. 1010

Sárga orpington langsan, plimut és fekete bántám tojások, kitűnő költőkosarak kaphatók **Rác Özönné** fajbaromfi tenyésztésében, **Kőbánya, Kada-u. 12/3 I. 1011.**

Özv. Ferenczy Józsefné urnó korpádi birtokán eladó 50 mm. kitriörözött hófehér **Hanna** vetőmag árpa, métermázsája 18 kor. zsák nem adatik, posta, vasútiállomás **Apahida. 1013.**

Sovány és hizott sertések legjobb értékesítésére ajánljuk **Bauer B. Gyula** céget **Budapest, VIII. kerepesi-út 73.**, ki levélbeli megkeresésekre mindenkor díjtalanul szívesen válaszol. 1012.

Budapest, 1902. két I-ső díj

Általánosan elismert gyorsfejlődésű elsőrendű 2—3 éves

magyar tenyészbikák

500 kor.-tól 1500 koronáig.

— Kaphatók: —

Gr. Teleki Arvéd úr drassói urad.intézőségénél Ugyanott kapható:

koránérő, bőtermő, súlyos, fehér

Duppai zab, **Ló-bab,**

Tavaszi búkköny, **Prairie tengeri,** **Székely tengeri**

100 kgtól kezdve a 16 kor. Szállítunk a teljes vételár és a zsákok vétele után ab **KONCZA. 970.**

A világ teremtése, valamint az összes bibliai történetek a világ teremtésétől a mai napig benfigyeltatnak a most megjelent **Verses Szentírás** ban. Ára — 2176 oldal négy kötetben — 9 korona 60 fillér. Megrendelhető a kiadóhivatalában **Egerben (Heves megye.)** — Ugyanaz egy kötetben 10 korona 40 fillérért kapható. 949.

B. Bak Lajos

Ó csász. és kir. Fensége Klotild főhercegnő udvari szallítója és az aranykoronás keresztbíró... tokosa...

műbutor- és épületasztalos munkák és parquette gyári üzlete Kolozsvárt.

Alapított 1869-ben. (845.)

Simonffy István

mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntője Kolozsvárt, Kultorda-u 48.szám. Telefon 85. sz. Kívánatra árjegyzék és költségcsatolás bérmentve küldetik. (404.)

Jutányosan eladók: — Százados — marha-mérlegeg,

1500 klg. hordképességű erős vaskorlással 2 1/2 méter hosszú, 1 1/2 m. széles;

— Székér — hidmérlegeg,

4000 és 3000 kg. horderejű százados, toló súlyal 4 méter hosszú, 2 méter széles.

Becserélek:

őska marhamázásukat új marhamérlegekre. Minden mérleg törvényesen hitelesítve öt évi jókarban tartás mellett. (947)

DÉNES MANÓ mérlegműszerész, **BUDAPEST, VII., Dohány-utca 78.**

Br. Kemény József M.-Németii gazdaságában u. p. Déva

Eladó 986.

8 drb. szépen fejlett, edzetten nevelt félvér fries-kos, 1 évesek.

Jól beért tengeri vetőmag és pedig:

Eredeti mag után termelt középről morzsolt korai alocsuthi pro q. 14 k.

géppel morzsolt 12 k.

Duten Korn bőtermő pro q. 12 k.

Loco állomás Déva, vevő zsákjával.

Cicbéket
mindennemű nyomtatványhoz
szép és tisztán kivitelben
pontosan és olcsón
készít
Fischer János
Hírtudományok iránti Művelődési
Budapest
Kossuth-Lajos-utca 63. szám.
Videki megrendelések is pontosan
eszközölteknek.

Nagy képes Világtörténet

Képes diszmű a művelt közönség számára.

ÁLDÁSSY ANTAL, BOROVSZKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB
JÓZSEF, GOLDZIER IGNÁC, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszti: (156)

MARCZALI HENRIK.

Mintegy 2500 szöveggel, 500 műemlékkel, 60 színes műlappal, 50 történeti térképpel, 8500 szövegoldallal.

Megjelenik tizenkét kötetben

famentes, tehát soha meg nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára

rendkívüli díszes félbőr-kötésben, bőrháttal és vászontáblával

8 frt.

Minden négy hóban egy-egy kötet jelenik meg.

Megjelenik füzetes kiadásban is 240 füzetben.

Több füzet semmiképp sem lesz.

Hetenkint egy füzet fog közrebocsáttatni.

Egy-egy füzet ára: 30 kr.

A füzetes kiadásban díszes bekötési táblák szállíttatnak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerzhető:

a) Füzetes kiadásban hetenkénti 30 kros füzetekben minden rendes hazai könyvárusnál.

b) Kötetes kiadásban 12 kötetben, 8 frtjával;

a) kötetenként utánvétellel bérmentve,
b) havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.

A rendelések helyi könyvkereskedőkhöz vagy alóírt kiadókhöz intézendők.

Tájékoztató képes prospektust

vagy
mutatványfüzetet

ingyen és bérmentve

küld a mű kiadóhivatala:

BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 18. szám.

A Nagy Képes Világtörténet célja.

Jelen munkával az első nagy világtörténeti mű jelenik meg magyar nyelven. Tervében, céljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és jelentős ez a vállalkozás. A magyar tudomány nyujta a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet. Nemzeti művelődésünkre fontos mozzanat ez. Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi kötelesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykoru vagy korhű ábrázolatok lesznek. Képes mellékletei, történeti térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és írásmásokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített historiai muzeumot nyujtanak az előfizetőnek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni. Ezek a nagy európai muzeumokból, családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műrekekről egybegyűjtött s a legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét, az egészek művészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a legfényesebb magyar könyvek közé tartozik. Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden műveltjének tanítója, barátja, tanácsadója, minden uri háznak ékessége legyen. A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja tehát nagy, magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat,

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Révai Testvérek,

irodalmi intézet részvénytársaság

Előfizető gyűjtők sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

Már 25 éve küldöm szét az 1900. évi párisi világkiállításon

Grand Prix-vel kitüntetett

Eredeti Hanna

Vető árpámat.

Czimem: (968.)

Vodicka F. földbirtokos
Smrzitz, (Hanna)

Morvaország.

Minták ingyen és bérmentve.

Kürek

Photozinkografiai műintézet
készíti a legjobb
licenstől minden mű-
nyomatványhoz

Budapest, VII. Szentkirályi-utca-13 (955.)

4 törzs
Plymouth
Rock
tyúk

eladó.
árak 50 korona.

Cim a kiadó-
hivatalban.

(y)

Simmenthali
üszök

megvételre kerestet-
nek (12—15 drb.)

Levélbeli ajánlatok a ki-
adóhivatalhoz kéretnek.

(z)